

Orientēšanās ES MI aktā.

PRAKTISKS CEĻVEDIS ORGANIZĀCIJĀM

Pamati · Darbības joma · Riska klasifikācija · MI pratība · Pārredzamība · Pārvaldība · Atbildība · Pamattiesības
· VLMI · Nozares · Atbilstība · Digitālā Omnibus regula

Saskaņā ar Regulu (ES) 2024/1689

MĒRĶAUDITORIJA

MVU · Organizācijas ·
Apmācību sniedzēji
(PIA)
Augstākā vadība ·
Juridiskā un atbilstības
nodaļa · Nozare ·
Ieinteresētās personas

PIEMĒROŠANA UN DARBĪBAS JOMA

Nodrošinātāji · Uzturētāji ·
Importētāji · Izplatītāji ·
Pilnvarotie pārstāvji · Produktu
ražotāji
ES tirgus · MI sistēmas pēc
risku kategorijas

GRAFIKS

Spēkā no: 2024.
gada 1. augusta
Pakāpeniska
piemērošana līdz
2028. gadam

IZDEVUMS

2026. gada jūlijs
Regula (ES)
2024/1689

**Co-funded by
the European Union**

Finansē Eiropas Savienība. Paustie viedokļi un uzskati atspoguļo tikai autora(-u) personīgos uzskatus un ne vienmēr sakrīt ar Eiropas Savienības vai Eiropas Izglītības un kultūras izpildaģentūras (EACEA) viedokli. Ne Eiropas Savienība, ne EACEA par tiem nav atbildīga.

Šis darbs ir licencēts saskaņā ar Creative Commons Attribution 4.0 International licenci.

© 2026 Evita Milan (Steinbeis Transfer Hub Berlin) · Kaspars Mežeriņš (RTU Rīgas Biznesa skola) · Elmaara-Aiga Timma (Latvijas IT klasteris / EDIH)

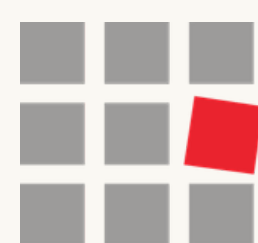
Šī versija publicēta 2026. gada jūlijā

Jautājumu vai komentāru gadījumā, lūdzu, sazinieties:

evita.milan@steinbeis.de

**Steinbeis Transfer-Hub
Berlin**

**Latvian Digital
Innovation Hub**
POWERED BY LATVIAN IT CLUSTER

RBS RIGA
BUSINESS
SCHOOL

RTU

Priekšvārds

Organizācijas visā Eiropā saskaras ar strauji mainīgu digitālo vidi, ko veido mākslīgais intelekts un jaunas regulatīvās prasības. Lai gan ES MI akts nosaka būtiskus pienākumus tiem, kas izstrādā vai izmanto MI sistēmas, daudzām organizācijām trūkst resursu un zināšanu, kas nepieciešamas šo prasību efektīvai īstenošanai. Šis ceļvedis palīdz organizācijām izprast ES MI akta praktisko ietekmi, stiprināt MI prasības un ieviest MI atbildīgi, izmantojot pieejamas, praksē balstītas vadlīnijas.

Šī ceļveža mērķi cieši sasaucas ar EDIH misiju – palīdzēt organizācijām veidot digitālās spējas, ieviest inovatīvas tehnoloģijas un virzīt savu digitālo pārveidi. Atbildīgas un uzticamas MI ieviešanas atbalstīšana, vienlaikus stiprinot prasmes, kas nepieciešamas atbilstībai jaunajam Eiropas regulējumam, kļūst par arvien nozīmīgāku šīs misijas daļu.

ES MI akts ir ne tikai regulatīvs ietvars, bet arī iespēja stiprināt organizācijas spējas, veidot uzticēšanos un radīt ilgtermiņa vērtību no MI ieviešanas. Tā vietā, lai to uztvertu kā administratīvu slogu, MI akts var kalpot kā praktisks spogulis, kas palīdz organizācijām novērtēt savu gatavību, pārvaldības praksi, riska pārvaldības procesus un atbilstību Eiropas vērtībām. Laikus ieguldot MI prasībā, pārredzamībā, pārskatatbildībā un atbildīgā MI praksē, organizācijas var uzlabot lēmumu pieņemšanu, vairot ieinteresēto personu uzticēšanos un iegūt konkurences priekšrocības.

Ceram, ka šis ceļvedis palīdzēs organizācijām pārliecinoši orientēties ES MI aktā, stiprināt MI prasības un maksimāli izmantot digitālās pārveides sniegtās iespējas.

Aiga Irmeja

Valdes priekšsēdētāja

Latvijas IT klasteris / Eiropas Digitālās inovācijas centrs

Pateicības

“ Pateicība iesaistītajiem

Vēlamies izteikt sirsnīgu pateicību visiem līdzautoriem, partneriem un recenzentiem, kuri atbalstīja šī ceļveža izstrādi.

KOPSAVILKUMS

Pasaulē pirmais visaptverošais MI likums ir spēkā.

Neviens uzņēmums nav pārāk mazs.

Lielākajai daļai organizāciju nebūs vajadzīgs viss šis ceļvedis. Grūtības sagādā tas, ka nav iespējams zināt, kuras daļas attiecas tieši uz jums, kamēr neesat izskatījis pirmās trīs nodaļas – un līdz tam ikviens akta pienākums šķiet vienlīdz steidzams. Tieši šo problēmu šis ceļvedis cenšas atrisināt.

1. un 2. nodaļa sākas ar diviem izšķirošiem jautājumiem: vai jūsu programmatūra atbilst MI sistēmas juridiskajai definīcijai un vai jūs esat nodrošinātājs, uzturētājs, importētājs vai izplatītājs attiecībā uz katru sistēmu, ko izstrādājat vai izmantojat. Šīs atbildes nav savstarpēji aizstājamas – viens un tas pats uzņēmums var pildīt dažādas lomas attiecībā uz dažādiem rīkiem, un tieši **loma, nevis darbinieku skaits, nosaka pienākumus**. Pēc tam 3. nodaļa katru sistēmu iedala vienā no četriem riska līmeņiem. Gandrīz viss turpmākais izriet no šīs riska klasifikācijas – akta stūrakmens.

No 4. līdz 7. nodaļai izklāstīti pienākumi, kas rodas, kad riska līmenis ir noskaidrots: MI pratība un izpilde, pārredzamība un uzskaitē, vispārīga lietojuma MI un plašākais ES digitālais regulējums. No 8. līdz 10. nodaļai šie pienākumi tiek pārvērsti praksē – piegādātāju uzticamības pārbaudes kontrolesaraksts uzturētājiem, sešu soļu dokumentācijas ceļvedis nodrošinātājiem un nozarēm pielāgotas vadlīnijas personāla vadībai, finansēm, izglītībai un veselības aprūpei.

11. nodaļa aptver 2026. gada jūnijā pieņemto digitālo omnibus paketi, kas normatīvi nostiprināja augsta riska sistēmu termiņus un paplašināja organizācijām paredzētos atvieglojumus, attiecinot tos uz uzņēmumiem ar mazāk nekā 750 darbiniekiem.

SPĒKĀ Kopš 2024. gada 1. augusta Piemērošana pakāpeniski līdz 2027. gadam (vai 2028. gadam pēc omnibus) dažādos riska līmeņos un nodrošinātāju kategorijās.	VAI MVU IR ATBRĪVOTI NO ES MI AKTA PIENĀKUMIEM? Nē nav izņēmumu MVU tiek piemērota vienkāršotāka procesuālā kārtība, nevis atbrīvojums no būtiskajām prasībām.	SODU APMĒRS PAR NEATBILSTĪBU 35 milj. EUR vai 7 % apgrozījuma par aizliegtu MI pārkāpumiem – atkarībā no tā, kurš piemērojams saskaņā ar MVU noteikumu.
---	--	---

KO TAS NOZĪMĒ PRAKSĒ

Ja jūsu organizācija izstrādā, izmanto, importē vai izplata MI sistēmas ES tirgū, pilnā apmērā piemērojami visi pienākumi neatkarīgi no darbinieku skaita. MVU saņem vienkāršotāku procesuālo ietvaru – vienkāršotu dokumentāciju, prioritāru piekļuvi regulatīvajām smilškastēm un samērīgu maksu struktūru.

“ES MI akts ir pirmais visaptverošais tiesiskais regulējums mākslīgā intelekta jomā pasaulē. Tas ir vēsturisks brīdis. MI akts pārnes Eiropas vērtības jaunā laikmetā.” – Urzula fon der Leiena, Eiropas Komisijas priekšsēdētāja

© Eiropas Savienība, 2026, CC BY 4.0, via Wikimedia Commons

Šis ceļvedis ir paredzēts tikai informatīviem nolūkiem un nav uzskatāms par juridisku konsultāciju. Atsauces uz Regulu (ES) 2024/1689 atspoguļo publicēšanas dienā spēkā esošo tekstu. Konkrētos pienākumus apstipriniet ar kvalificēta jurista palīdzību.

SATURS

Satura rādītājs

	Priekšvārds	03
	Pateicības	04
	KOPSAVILKUMS	05
01. NODAĻA		
01	Kāpēc organizācijām jāpievērš uzmanība ES MI aktam.	08
	1.1. Vai jūsu programmatūra ir “MI” – vai nav?	10
	1.2. Vispārīga lietojuma MI modelis pret MI sistēmu	11
02. NODAĻA		
02	Vai akts attiecas uz jūsu uzņēmumu?	12
	2.1. Darbības joma un piemērojamība	13
	2.2. Pienākumu matrica	13
	2.3. Lomas, atbildība un saistības	16
	2.4. MVU paredzētie noteikumi	17
03. NODAĻA		
03	Uz risku balstītā ietvara izpratne.	18
	3.1. Uz risku balstītais ietvars	19
	3.2. Aizliegtā prakse	20
	3.3. Augsta riska MI sistēmas	21
	3.4. Nodrošinātāju un uzturētāju pienākumi	22
	3.5. Ierobežots risks: pārredzamība	23
	3.6. Minimāls risks	24
	3.7. Pratība	24
04. NODAĻA		
04	MI pratība, auditi un regulatīvā ekosistēma.	26
	4.1. MI pratība	27
	4.2. Praktiska atbilstība	28
	4.3. Auditi un izpilde	29
	4.4. Sodī un naudas sodi	30
05. NODAĻA		
05	Pārredzamības un informācijas prasības.	31
	5.1. Vispārīgie pārredzamības pienākumi	32
	5.2. Satura marķēšana	33
	5.3. Labā prakse	30
	5.4. Pienākumi MI vērtības ķēdē	35

SATURS · TURPINĀJUMS

06. NODAĻA

06	Vispārīga lietojuma MI modeļi (VLMi).	36
	6.1. Kas uzskatāms par VLMi	37
	6.2. VLMi slāņu struktūra	38
	6.3. Lietojuma gadījumu skatījums	39

07. NODAĻA

07	Citi normatīvie akti, kas ietekmē ES MI aktu	40
	7.1. Plašāka ekosistēma	41
	7.2. VDAR	42
	7.3. Produktu drošums	43
	7.4. Platformas un kritiskā infrastruktūra	44
	7.5. Regulatīvās smilškastes	45

08. NODAĻA

08	Praktiska atbilstība MVU uzturētājiem	46
	8.1. Uzturētāja pienākumu pārskats	47
	8.2. Piegādātāju uzticamības pārbaude	48

09. NODAĻA

09	Praktiska atbilstība nodrošinātājiem un augsta riska uzturētājiem.	49
	9.1. Nodrošinātāja pienākumu pārskats	50
	9.2. Tehniskās dokumentācijas prasības	51
	9.3. Riska pārvaldība mazām komandām	52
	9.4. Pārraudzība	53
	9.5. Datu pārvaldība	53

10. NODAĻA

10	Nozarēm pielāgotas vadlīnijas	54
	10.1. Nozares, kurās akta ietekme ir vislielākā	55
	10.2. Kam pievērst uzmanību katrā nozarē	56

11. NODAĻA

11	Digitālais Omnibus	57
	11.1. Ievads	58
	11.2. Jaunie aizliegumi un drošības zona	59
	11.3. Pārredzamība, MI pratība un produktu noteikumi	60
	11.4. Prakses kodekss par MI radīta satura pārredzamību	61
	11.5. Atvieglojumi, pārvaldība un izpilde	62
	11.6. Galvenās atziņas, rīcības plāns, avoti	63
	NOSLĒGUMS	67
	Lietotie termini	68

Kāpēc organizācijām jāpievērš uzmanība *ES MI aktam*.

ES Mākslīgā intelekta akts (Regula (ES) 2024/1689) stājas spēkā 2024. gada 1. augustā, izveidojot pasaulē pirmo visaptverošo tiesisko regulējumu mākslīgā intelekta (MI) jomā. Tas attiecas uz jebkuru organizāciju neatkarīgi no tās lieluma vai atrašanās vietas, kas izstrādā, ievieš vai izplata MI sistēmas Eiropas Savienībā.

Atbilstība ES MI aktam ir nepārtraukts stratēģiskas saskaņošanas process ar mainīgiem, uz risku balstītiem juridiskajiem pienākumiem, nevis vienreizējs atskaites punkts. MVU, kas pret to izturas pavirši, riskē ar sodiem un reputācijas kaitējumu, savukārt tie, kas atbilstību integrē produktu un pārvaldības lēmumos, veido uzticēšanos, nodrošina raitāku piekļuvi tirgum un stiprina savu ilgtermiņa konkurētspēju.

Šis ceļvedis ir izstrādāts, lai palīdzētu organizācijām orientēties ES MI aktā, pārvēršot tā pantus, pielikumus un riska līmeņus praktiskā ceļā, ko mazie un vidējie uzņēmumi patiešām spēj īstenot.

SADAĻAS

- 1.1 Definīcijas tests
- 1.2 Modelis pret sistēmu

LASĪŠANAS LAIKS

8 minūtes

GALVENIE PANTI

- 3. panta 1. punkts – MI sistēma
- 3. pants – VLMI modelis

01

1.1. IEVADS

Vienots tirgus ar saskaņotiem noteikumiem uzticamam MI.

Eiropas Savienības Mākslīgā intelekta akts izveido vienotu tirgu ar saskaņotiem noteikumiem uzticamam MI Eiropas Savienībā. Tas nosaka pasaulē pirmo visaptverošo tiesisko regulējumu mākslīgā intelekta jomā – uz risku vērstu pieeju, kas izstrādāta, lai aizsargātu pamattiesības un demokrātiju, vienlaikus veicinot inovācijām labvēlīgu konkurences vidi.

Atbilstība nav statisks atskaites punkts, bet gan organizācijas MI portfeļa stratēģiska saskaņošana ar konkrētiem, uz risku balstītiem juridiskajiem pienākumiem. Organizācijas, kas to uztver kā formālu atzīmju likšanu, riskē ar būtiskiem sodiem un reputācijas kaitējumu; tās, kas to pieņem kā stratēģisku virzītājspēku, iegūs tirgus uzticēšanos un konkurences priekšrocības.

GLOBĀLS TVĒRUMS

ES MI akta tvērums neaprobežojas ar Eiropu: tas attiecas uz ikvienu organizāciju, kas laiž MI sistēmas ES tirgū, ievieš tās ES vai kuras sistēmu iznākumi tiek izmantoti ES. Sekojot VDAR precedentam, tas faktiski ir kļuvis par jaunu globālu etalonu digitālajā darbībā.

MVU: nav atbrīvoti, bet nav arī aizmirsti.

Ir būtiski saprast, ka MVU **nav atbrīvoti no juridiskajiem pienākumiem**. Ja izstrādājat vai izmantojat MI sistēmu ES tirgū, uz jums attiecas akts neatkarīgi no darbinieku skaita – divu cilvēku jaunuzņēmumam var būt tādas pašas juridisko pienākumu kategorijas kā lielam uzņēmumam, atkarībā no tā lomas un iesaistītās MI sistēmas veida.

MVU saņem vieglāku režīmu, nevis atbrīvojumu: administratīvos naudas sodus aprēķina kā mazāko no fiksētās euro summas vai apgrozījuma procentuālās daļas, savukārt lieliem uzņēmumiem – kā lielāko no abām. MVU gūst labumu arī no vienkāršotām dokumentācijas prasībām, piekļuves regulatīvajām smilškastēm un samērīgiem pienākumiem.

Saskaņā ar digitālā omnibus paketi šie vienkāršojumi tagad attiecas arī uz uzņēmumiem ar līdz 750 darbiniekiem un 150 miljonu EUR gada apgrozījumu.

2024. gadsSPĒKĀ
STĀŠANĀS
GADS**04**RISKA
LĪMEŅI**8+2**AIZLIEGTĀS
PRAKSES**35 milj. EUR**MAKSIMĀLAIS
SODA APMĒRS

— 1.1. SADAĻA · 3. PANTA 1. PUNKTS

Vai jūsu programmatūra ir “MI” – vai nav?

Pirms pievērsties atbilstībai, ikvienai organizācijai jānoskaidro, vai tās programmatūra atbilst “MI sistēmas” definīcijai saskaņā ar aktu. Akts neattiecas uz visu automatizāciju – tas velk skaidru robežu starp parastu programmatūru un regulētu MI.

MI sistēma (ES MI akts, 3. pants)

“MI sistēma” ir **mašinizēta sistēma**, kura projektēta darboties ar dažādiem autonomijas līmeņiem, kura pēc ieviešanas var uzrādīt spēju pielāgoties, un kura **eksplicītiem vai implicītiem mērķiem** secina no informācijas, kā ģenerēt iznākumus, piemēram, **prognozes, saturu, ieteikumus vai lēmumus**, kas var ietekmēt fizisko vai virtuālo vidi.

Vārtsargs: vai jūsu programmatūra patiešām ir “MI”?

1.1. ATTĒLS · 3. PANTA 1. PUNKTS

NAV MI ·

ĀRPUS AKTA TVĒRUMA

- Statistikas vai optimizācijas metodes, ko izmanto tikai iepriekš noteikta aprēķina veikšanai

- Triviāli prognozētāji, piemēram, prognozēšana pēc pagājušā gada vērtības vai vēsturiskā vidējā rādītāja

Cilvēka noteikti likumi un fiksētas - darbplūsmas, piemēram, algu vai rēķinu sistēmas

Izklājlapu formulas, datu - kārtošana un fiksēta sliekšņa brīdinājumi

SLIEKSNIS

DEFINĪCIJAS TESTS

Mašinizēta · dažādi autonomijas līmeņi · no ievades secina, kā ģenerēt iznākumus (prognozes, saturs, lēmumi)

MI SISTĒMA ·

AKTA TVĒRUMĀ

+ Tās pašas statistikas metodes, ko izmanto, lai apgūtu likumsakarības un vispārinātu tās uz jauniem gadījumiem

Modeļi, kas apmācīti ar datiem, lai + klasificētu, prognozētu, ieteiktu vai pieņemtu lēmumus

Sistēmas, kas izdara secinājumus + no kodētām zināšanām

Sistēmas, kas ģenerē jaunu saturu + tekstu, attēlus, audio, video –

← DETERMINISMS

SECINĀŠANA →

1.1. ATTĒLS Vārtsarga tests saskaņā ar 3. panta 1. punktu. Sliekšnis ir secināšana.

Vispārīga lietojuma MI modelis pret MI sistēmu

VLMI modeļa nošķiršana no MI sistēmas nosaka, kuri MI akta noteikumi ir piemērojami. Pienākumi pēc tam ir atkarīgi no jūsu lomas, paredzētā nolūka, sistēmas riska klasifikācijas un – VLMI modeļu gadījumā – no tā, vai tie rada sistēmisku risku.

3. PANTA 1. PUNKTS

MI sistēma

Mašinizēta sistēma, kura projektēta darboties ar dažādiem autonomijas līmeņiem un kura pēc ieviešanas var uzrādīt spēju pielāgoties, un kura eksplīcītu vai implicītu mērķu labad no saņemtās ievades secina, kā ģenerēt iznākumus, piemēram, prognozes, saturu, ieteikumus vai lēmumus, kas var ietekmēt fizisko vai virtuālo vidi.

Piemērs · Uz GPT balstīts klientu apkalpošanas tērzēšanas robots · Personāla vadības spraudnis, kas integrē MI atlases rīku

3. PANTA 63. PUNKTS

Vispārīga lietojuma MI modelis

VLMI modelis, tostarp gadījumos, kad tas ir apmācīts ar lielu datu apjomu, izmantojot pašuzraudzību plašā mērogā, kas uzrāda ievērojamu vispārīgumu un spēj kompetēti veikt plašu atšķirīgu uzdevumu klāstu un ko var integrēt dažādās lejupējās sistēmās vai lietotnēs.

Piemērs · OpenAI GPT-4 · Google Gemini · Atvērtos svaru modeļi, piemēram, Llama vai atsevišķi Mistral modeļi

Dzinējs pret auto – praktiska analogija.

NEAPSTRĀDĀTĀ SPĒJA
MI modelis = dzinējs

IEVIESTAIS PRODUKTS
MI sistēma = auto

MI modelis ir dzinējs – spēja, kas apmācīta veikt uzdevumu. MI sistēma ir viss ap šo dzinēju uzbūvētais auto, ieskaitot lietotāja saskarni, tajā ievadītos konkrētos datus, ieviestos drošības mehānismus un galīgo lietotni, ar kuru mijiedarbojas jūsu darbinieki vai klienti. VLMI modelis ir viens MI modeļa veids, nevis vienīgais. Pēc pasūtījuma izstrādāts klasifikators vai vērtēšanas modelis parasti nav VLMI, tomēr ap to uzbūvētā sistēma joprojām var būt regulēta.

REALITĀTE – VAIRUMS MVU BŪVĒ MI SISTĒMAS, NEVIS VLMI MODEĻUS

Vairums MVU nēlaiž tirgū VLMI modeļus. Jūsu uzņēmums gandrīz noteikti būvē, pielāgo vai ievieš MI sistēmu. Precizēšana (fine-tuning) pati par sevi nepadara jūs par VLMI modeļa nodrošinātāju, taču iegūtās sistēmas laišana tirgū ar savu vārdu padara jūs par šīs MI sistēmas nodrošinātāju.

Kad integrējat cita izstrādātu modeli, jūs kļūstat atbildīgs par sistēmu.

Jūs esat tās nodrošinātājs. Jūsu pienākumi ir atkarīgi no lomas, paredzētā nolūka un riska klasifikācijas.

UZMANĪBU – “LEJUPĒJĀ” LAMATAS

Gatava modeļa paņemšana un iekļaušana darbā pieņemšanas procesā, kredītlēmumā vai medicīnas ierīces funkcijā var nemanāmi pacelt jūs augstāk riska piramīdā. Sistēmas risks izriet no lietojuma, nevis no pamatā esošā modeļa. Pienākumi attiecībā uz pašu modeli gulstas uz tā nodrošinātāju – sk. 6. nodaļu.

Praktisks piemērs – MVU tērzēšanas robots

A

VLMI MODELIS

OpenAI apmāca GPT no nulles. Tā ir neapstrādātā spēja. OpenAI uzņemas VLMI nodrošinātāja pienākumus.

B

JŪSU INTEGRĀCIJA

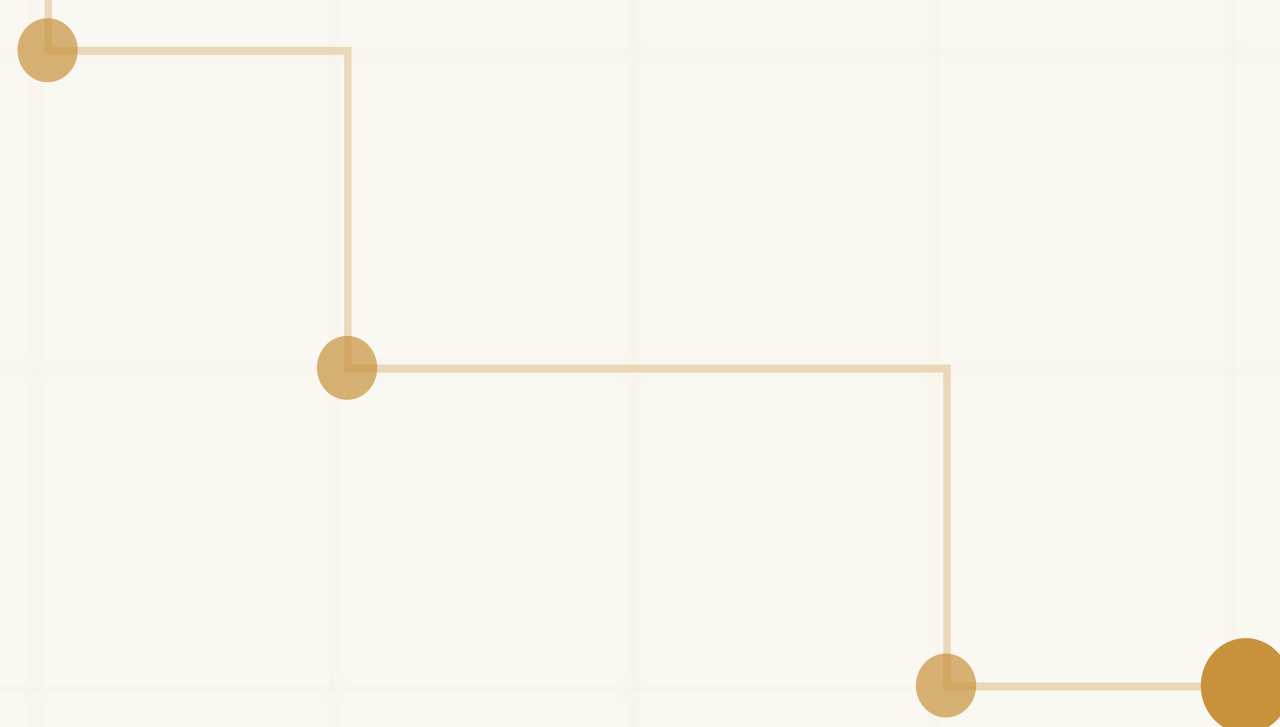
Jūsu MVU papildina GPT ar CRM savienotāju, uzvednes ietvaru, drošības mehānismiem un saskarni. Jūs to piedāvājat kā “ResolveBot”.

C

JŪSU MI SISTĒMA

“ResolveBot” tagad ir MI sistēma 3. panta 1. punkta izpratnē. Jūs esat nodrošinātājs. Pienākumi izriet no jūsu lomas un lietojuma gadījuma riska.

Vai akts attiecas uz *jūsu uzņēmumu?*

Šīs nodaļas beigās jūs zināsi:

vai akts vispār attiecas uz jūsu uzņēmumu;
kuru no sešām operatoru lomām jūs pildāt attiecībā uz katru sistēmu;
ko MVU statuss patiesībā maina un ko nemaina.

SADAĻAS

2.1. Darbības joma · 2.2. Pienākumi · 2.3.
Lomas · 2.4. MVU noteikumi

LASĪŠANAS LAIKS

14 minūtes

GALVENIE PANTI

2. pants – darbības joma
3. panta 3.–8. punkts
Lomas

02 2.1. DARBĪBAS JOMA UN PIEMĒROJAMĪBA

Akts aptver vairāk uzņēmumu, nekā vairums organizāciju gaida.

Pienākumi ievērojami atšķiras atkarībā no jūsu lomas un no tā, ko dara MI sistēma. Šis divpakāpju process – darbības jomas kontrolsaraksts, kam seko noteikšanas blokshēma – palīdzēs noskaidrot, vai esat akta tvērumā un kādu lomu pildāt.

1. solis · Darbības jomas kontrolsaraksts

01 KLĀTBŪTNE ES

Vai esat reģistrēts vai atrodaties ES un izmantojat MI sistēmu savā pārziņā?

02 PIEKĻUVE TIRGUM

Vai laižat MI sistēmas ES tirgū vai nodotu tās ekspluatācijā ES?

03 IZNĀKUMS TIEK IZMANTOTS ES

Vai atrodaties ārpus ES, bet jūsu MI sistēmas radītais iznākums tiek izmantots vai ir paredzēts izmantošanai ES?

04 LOMA PIEGĀDES ĶĒDĒ

Vai importējat vai izplatāt ārpus ES esošu nodrošinātāju veidotas MI sistēmas ES klientiem?

JEBKURA “JĀ” = TVĒRUMĀ

Ja uz kādu no iepriekš minētajiem jautājumiem atbildējāt **“jā”**, jūsu uzņēmums, visticamāk, ir akta tvērumā. Dažas sistēmas un darbības ir izslēgtas – to pārbauda blokshēma nākamajā lappusē. Jūsu konkrētie pienākumi ir atkarīgi no **funkcionālās lomas MI vērtības ķēdē**, nevis no uzņēmuma lieluma.

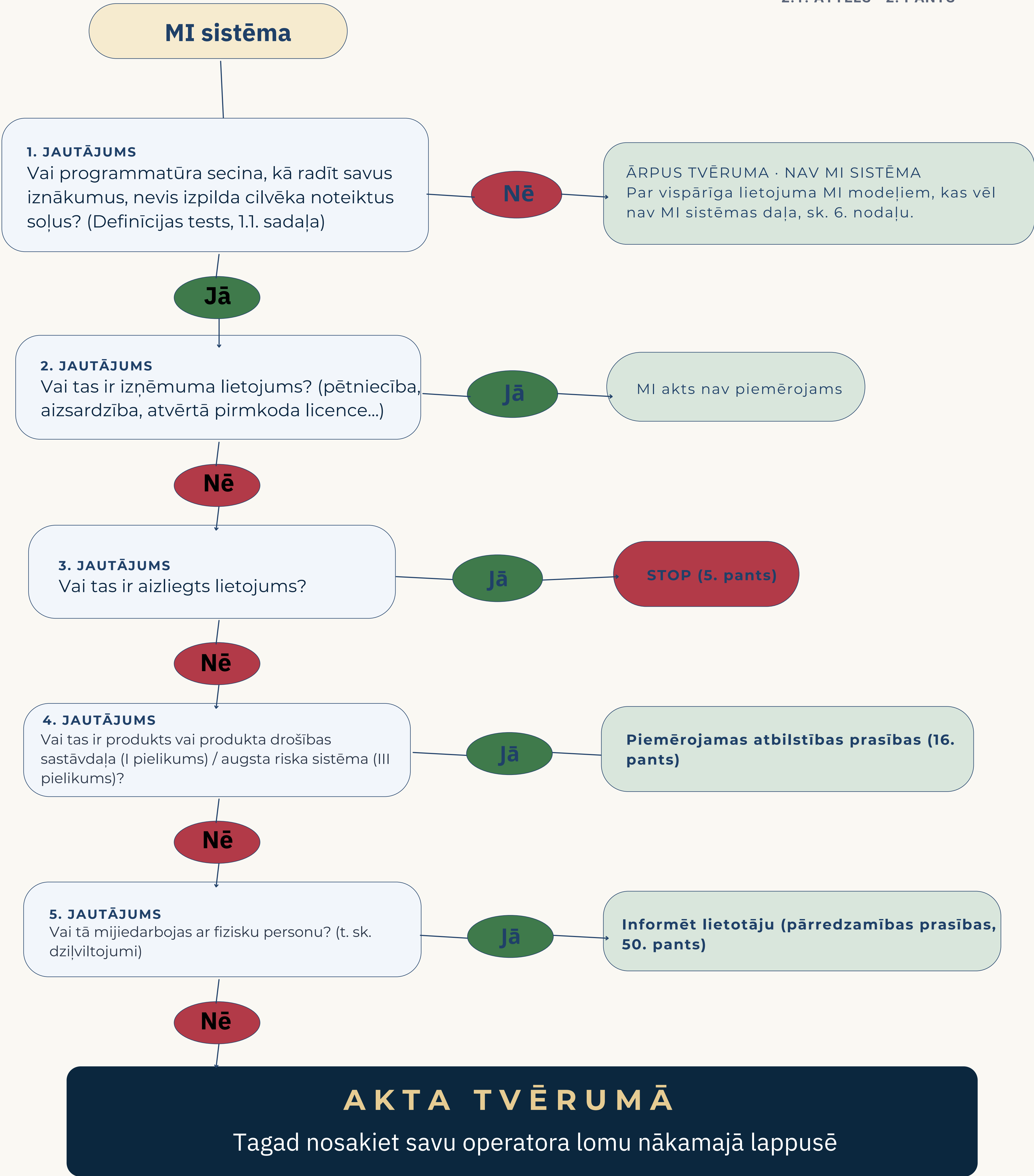

2. SOLIS · LĒMUMU KOKS

No programmatūras novērtējuma līdz lomas noteikšanai.

MI sistēmas atbilstības novērtējums + MI akta atbilstības pārbaudes rīks

2.1. ATTĒLS · 2. PANTS

2.1. ATTĒLS Katru atsevišķu MI sistēmu izvērtējiet šajā lēmumu kokā atsevišķi. Viens un tas pats MVU var būt nodrošinātājs vienam produktam un uzturētājs citam.

2.2. SADAĻA · PIENĀKUMU MATRICA

Lomas, piemēri un katras lomas pienākumi.

Jūsu pienākumi izriet no lomas, sistēmas paredzētā nolūka un riska līmeņa, nevis no uzņēmuma lieluma. Viens MVU var pildīt vairākas lomas, tāpēc izvērtējiet katru sistēmu atsevišķi. Turpmāk minētie pienākumi galvenokārt attiecas uz augsta riska sistēmām – ierobežota riska lomai pienākumu ir daudz mazāk.

LOMA	KAS JŪS ESAT	MVU PIEMĒRS	GALVENIE PIENĀKUMI
Nodrošinātājs 3. PANTA 3. PUNKTS	Jūs izstrādājat vai esat izstrādājis MI sistēmu un laižat to tirgū vai nododat ekspluatācijā ar savu vārdu vai preču zīmi.	Programmatūras uzņēmums, kas izstrādā ar MI darbinātu līgumu izvērtēšanas rīku un pārdod to citiem uzņēmumiem.	Vissmagākie pienākumi. Riska pārvaldība, tehniskā dokumentācija, atbilstības novērtēšana, CE zīme, reģistrācija ES datubāzē.
Uzturētājs 3. PANTA 4. PUNKTS	Jūs izmantojat MI sistēmu savā profesionālajā darbībā – savā pārziņā.	Personāla atlases aģentūra, kas izmanto MI rīku darba pieteikumu sākotnējai atlasei.	Lietošana atbilstoši nodrošinātāja norādījumiem. Cilvēka virsvadība, uzraudzība, žurnālu veidošana un incidentu ziņošana augsta riska lietojuma gadījumos.
Importētājs 3. PANTA 6. PUNKTS	Jūs atrodaties ES un laižat ES tirgū MI sistēmu, ko izgatavojis ārpus ES esošs nodrošinātājs.	ES uzņēmums, kas licencē un tālāk pārdod ASV piegādātāja izstrādātu MI rīku.	Pārbaudīt atbilstības novērtējumu, pārbaudīt dokumentāciju, norādīt sevi uz produkta. Glabāt uzskaiti 10 gadus.
Izplatītājs 3. PANTA 7. PUNKTS	Jūs darāt MI sistēmu pieejamu ES tirgū, to nemainot.	Tālākpārdevējs, kas nemainītā veidā iepako un izplata trešās puses MI analītikas platformu.	Pārbaudīt CE zīmi un nodrošinātāja atbilstību. Nekavējoties pārtraukt izplatīšanu, ja konstatēts, ka sistēma neatbilst prasībām.
Pilnvarotais pārstāvis 3. PANTA 5. PUNKTS PIENĀKUMI – 22. PANTS	Jūs atrodaties ES un rīkojaties ārpus ES esoša nodrošinātāja vārdā, lai izpildītu tā ES atbilstības pienākumus.	ES konsultāciju uzņēmums, ko oficiāli iecēlis ārpus ES esošs MI piegādātājs, lai pārvaldītu tā ES atbilstību.	Iecelts rakstiski. Pārbaudīt atbilstības dokumentāciju, glabāt kopijas 10 gadus, sadarboties ar iestādēm.
Produkta ražotājs 25. PANTA 3. PUNKTS	Jūs laižat tirgū ar savu vārdu regulētu produktu, kas satur augsta riska MI drošības sastāvdaļu.	Iekārtu ražotājs, kas iestrādā MI drošības sastāvdaļu.	Uzskatāms par attiecīgās augsta riska MI sistēmas nodrošinātāju.

2.3. SADAĻA – LOMAS, ATBILDĪBA UN SAISTĪBAS

Kad uzturētājs nemanot kļūst *par nodrošinātāju.*

25. pantā noteiktas trīs situācijas, kurās uzturētājs juridiski kļūst par nodrošinātāju un pārņem visus nodrošinātāja pienākumus: tehnisko dokumentāciju, atbilstības novērtēšanu, reģistrāciju un pēctirgus uzraudzību.

SITUĀCIJA	KAS TO IZRAISA
1. Pārzīmološana	Sava zīmola vai preču zīmes izvietošana uz augsta riska MI sistēmas.
2. Būtiska modifikācija	Būtiska sistēmas tehniskās arhitektūras vai koda pārstrāde.
3. Nolūka maiņa	Tādas sistēmas nolūka maiņa, kas nav augsta riska sistēma, tā, ka tā kļūst par augsta riska sistēmu.

Ierobežota riska sistēmas pārzīmološana arī padara jūs par tās nodrošinātāju, taču pienākumi ir 50. panta pārredzamības prasības, nevis augsta riska režīms. Izvērtējiet un dokumentējiet to, pirms pārzīmolojat vai modificējat jebkuru trešās puses MI sistēmu. Pilnas atbildības sekas: 11.6. sadaļa.

Atbildības ekosistēma: vairogs un svari.

VAIROGS – ES MI AKTS

Fokuss: drošums un piekļuve tirgum.
Mehānisms: prevencija un naudas sodi.
Rezultāts: regulatīvā atbildība – valsts pret jūsu uzņēmumu.

SVARI – CIVILTIESISKĀ ATBILDĪBA

Fokuss: cietušo kompensācija. Pamats: pārskatītā Produktatbildības direktīva (ES) 2024/2853 – programmatūra un MI ir “produkti” stingrās atbildības izpratnē, transponēšanas termiņš 09.12.2026. – kā arī nacionālās deliktu tiesības.

Atsevišķā MI atbildības direktīva (AILD) tika oficiāli atsaukta (OV, 06.10.2025.).

Kurš par ko atbild.

FUNKCIJA	UZŅĒMUMS / ĪPAŠNIEKS	ATSEVIŠKS DARBINIEKS
Primārais regulējums	ES MI akts (regulatīvā)	Darba tiesības / civiltiesības
Maksimālais sods	Līdz 35 miljoniem EUR vai 7 % no globālā apgrozījuma	Disciplinārā vai profesionālā atbildība
Izraisītājs	Sistēmas kļūme vai dokumentācijas trūkums	Rupja neuzmanība: MI brīdinājumu ignorēšana, kļūdu nepaziņošana

2.4. SADAĻA · MVU PAREDZĒTIE NOTEIKUMI

MVU un mazo vidējas kapitalizācijas uzņēmumu (MVKU) noteikumi.

MVU un MVKU nav atbrīvoti; lielums ietekmē atbalstu un procedūras, nevis piemērojamību vai riska klasifikāciju. Vairums šo atvieglojumu attiecas tikai uz gadījumiem, kad jums ir augsta riska sistēma.

NOTEIKUMS	KO TAS NOZĪMĒ	GODĪGI PAR IEROBEŽOJUMIEM
 Vienkāršota tehniskā dokumentācija TIKAI AUGSTA RISKĀ GADĪJUMĀ	MVU augsta riska sistēmām pilnas tehniskās dokumentācijas vietā drīkst izmantot vienkāršotas veidnes.	Iespēja, nevis automātisks risinājums. Komisijas veidnes vēl nav galīgi izstrādātas – negaidiet uz tām, pirms sākat atbilstības darbu.
 Vienkāršota KVS TIKAI AUGSTA RISKĀ GADĪJUMĀ	MVU un mazie vidējas kapitalizācijas uzņēmumi 17. panta kvalitātes vadības pienākumus var izpildīt vienkāršotā veidā.	Neatceļ citus pienākumus. Vienkāršots ir tikai KVS formāts, nevis pamatā esošās atbilstības prasības.
 Piekluve regulatīvajai smilškaitei JEBKURŠ LĪMENIS	Prioritāra piekluve nacionālajām MI testēšanas vidēm, parasti bez maksas MVU un jaunuzņēmumiem.	Nepieciešams oficiāls pieteikums. Dalībvalstīm smilškaite jāizveido līdz 2027. gada 2. augustam – sazinieties ar savu nacionālo iestādi, lai plānotu laikus.
 Atbilstības novērtēšanas maksas samazinājumi TIKAI AUGSTA RISKĀ GADĪJUMĀ	Paziņotajām struktūrām, nosakot atbilstības novērtēšanas maksas, jāņem vērā MVU lielums.	Samērīgs samazinājums, nevis fiksēta atlaide. Vienota likme dalībvalstīs nav noteikta.

Turpmāk minētie pienākumi attiecas uz visām organizācijām neatkarīgi no to lieluma:

- ✗ Ja jūsu MI sistēma ir augsta riska sistēma, visi augsta riska pienākumi piemērojami pilnā apmērā neatkarīgi no uzņēmuma lieluma.
- ✗ Ja esat augsta riska sistēmas nodrošinātājs, atbilstības novērtēšana un CE zīme ir obligātas neatkarīgi no uzņēmuma lieluma.

ES MI akta īstenošanai nepieciešama spēcīga **MI pārvaldība**, dokumentēšanas un uzraudzības rīki, kā arī spēja precīzi klasificēt sistēmas pēc riska.

Uzskaitiet un klasificējiet

Uzturiet aktuālu reģistru par katru MI sistēmu, ko nodrošināt vai ieviešat, norādot tās riska līmeni un paredzēto nolūku.

Dokumentējiet un pierādiet

Uzturiet tehnisko dokumentāciju, datu pārvaldības uzskaiti un atbilstības pierādījumus tādā briedumā, kādu prasa jūsu riska līmenis.

Uzraugiet un ziņojiet

Veiciet pēctirgus uzraudzību, reģistrējiet incidentus un savlaicīgi ziņojiet par nopietniem incidentiem attiecīgajai nacionālajai iestādei.

Apmāciet un norīkojiet

Nosakiet skaidru atbildību par MI atbilstību un apmāciet cilvēkus, kuriem jāveic lietošanā esošo augsta riska sistēmu virsvadība.

Uz risku balstītā ietvara izpratne.

Četri riska līmeņi – no aizliegtā līdz gandrīz visos aspektos neregulētam. Iedalījums šajos četros līmeņos ir atkarīgs no paredzētā nolūka, nevis no tehniskā risinājuma, un nosaka jūsu pienākumu apjomu.

Šīs nodaļas beigās jūs zināsit:

- kurā no četriem līmeņiem ietilpst katra no jūsu sistēmām;
- vai kaut kas no tā, ko izmantojat, ir pilnībā aizliegts;
- ko attiecīgais līmenis jums patiesībā maksā pienākumu ziņā.

SADAĻAS

3.1 Uz risku balstītais ietvars · 3.2
Aizliegtā prakse · 3.3 Augsts risks ·
3.4 Pienākumi · 3.5 Ierobežots risks
· 3.6 Minimāls risks · 3.7 MI pratība

LASĪŠANAS LAIKS

16 minūtes

GALVENIE PANTI

5. pants – aizliegumi
I / III pielikums
50. pants · 6. pants

03

3.1. UZ RISKU BALSTĪTAIS IETVARŠ

Četri līmeņi, viens princips: slogu nosaka lietojums.

ES MI akts katru MI sistēmu iedala vienā no četriem riska līmeņiem – no pilnībā aizliegta līdz minimālam regulatīvajam slogam –, izmantojot uz risku vērstu pieeju, kas izstrādāta, lai aizsargātu pamattiesības, vienlaikus saglabājot inovāciju dzīvotspēju. Riska klasifikācija izriet no **paredzētā nolūka**: lietojuma, kuram sistēma ir projektēta, kā aprakstīts nodrošinātāja norādījumos, reklāmas materiālos un tehniskajā dokumentācijā.

ES MI akta riska piramīda

3.1. ATTĒLS · 5. PANTS · I / III PIELIKUMS · 50. PANTS

3.1. ATTĒLS Riska klasifikācija: līmeņa piešķiršanu nosaka paredzētais nolūks.

PIENĀKUMS ĀRPUS RISKA LĪMEŅIEM

4. pants ir vienīgais horizontālais pienākums, kas attiecas uz visiem MI riska līmeņiem. Neatkarīgi no tā, vai jūsu organizācija izmanto minimāla riska, augsta riska vai vispārīga lietojuma MI, ir nepieciešama atbilstoša MI pratība.

1. līmenis – astoņas (+2) prakses, kas pārkāpj robežu.

5. pantā konkrētas prakses atzītas par būtiski nesavienojamām ar ES vērtībām un Pamattiesību hartu. Tās nav vienkārši stingri regulētas – tās ir pilnībā aizliegtas. Katrai organizācijai jāauditē savs MI portfelis attiecībā pret katru no astoņām turpmāk minētajām kategorijām.

AIZLIEGTS KOPŠ 2025. GADA 2. FEBRUĀRA – RĪKOJĒTIES TAGAD

Šādas sistēmas izmantošana pēc termiņa pakļauj jūs augstākajam sodu līmenim. MVU un MVKU naudas sods ir mazākā no summām – 35 miljoni EUR vai 7 % no gada apgrozījuma pasaulē; lielākiem uzņēmumiem – lielākā no abām. Digitālā Omnibus regula no 2026. gada 2. decembra pievieno vēl divas: MI, kas ģenerē intīmus attēlus bez piekrišanas, un MI, kas ģenerē bērnu seksuālas izmantošanas materiālus.

AIZLIEGTĀ PRAKSE		DEFINĪCIJA	IEROBEŽOTS IZŅĒMUMS / DROŠĪBAS ZONA
01	Zemapziņas, manipulatīvi vai maldinoši paņēmieni	Uzvedības ietekmēšana ārpus personas apziņas tādā veidā, kas rada būtisku kaitējumu.	-
02	Neaizsargātības izmantošana	Personu vai grupu mērķēšana pēc vecuma, invaliditātes vai sociālekonomiskā stāvokļa, lai izkropļotu to uzvedību.	-
03	Sociālā vērtēšana	Personu klasificēšana pēc sociālās uzvedības vai personības iezīmēm, kas noved pie nelabvēlīgas vai nesamērīgas attieksmes.	-
04	Individuāla prognozējošā policijas darbība	Novērtēšana, cik liels ir risks, ka persona izdarīs noziegumu, balstoties vienīgi uz profilēšanu vai personības iezīmēm.	-
05	Sejas atpazīšanas datubāzu kasīšana	Nemērķēta sejas attēlu kasīšana no interneta vai videonovērošanas ierakstiem, lai veidotu atpazīšanas datubāzes.	-
06	Emociju atpazīšana darbā / izglītībā	Personu emociju secināšana darbavietā vai izglītības vidē.	Izņēmums, ja tas notiek tikai medicīnisku vai drošības apsvērumu dēļ (piem., pilota nogurums, vadītāja modrība).
07	Biometriskā kategorizācija pēc sensitīvām pazīmēm	Cilvēku kategorizēšana pēc rases, politiskajiem uzskatiem, dalības arodbiedrībā, reliģiskās pārliecības vai seksuālās orientācijas.	-
08	Reāllaika biometriskā tālidentifikācija (RBI)	Tiešraides sejas atpazīšana publiski pieklūstamās vietās tiesībaizsardzības nolūkos.	Šauri izņēmumi: teroraktu novēršana, pazuduša bērna atrašana.

MĀRKETINGA KOMANDĀM – RĪKOJĒTIES PIESARDZĪGI

Agresīvi pārdošanas apgalvojumi var netīši izraisīt augsta riska vai aizliegtu regulatīvo statusu. Ja jūsu produkta mārketingš liek domāt, ka tas klasificē personas pēc personības iezīmēm vai novērtē “sociālo risku”, juridiskajai un atbilstības nodaļai pirms izlaišanas jāizvērtē šie apgalvojumi attiecībā pret 5. pantu un III pielikumu.

2. līmenis – deviņi obligātie riska mazināšanas elementi augsta riska sistēmām

Augsta riska MI ir atļauts, taču tā likumība pilnībā ir atkarīga no stingru standartu izpildes. **Riska klasifikācija** izriet no sistēmas **paredzētā nolūka**, kā to nosaka nodrošinātāja norādījumi, reklāmas vai pārdošanas materiāli un tehniskā dokumentācija. Pastāv divas kategorijas: produktā iestrādāts MI (I pielikums) un patstāvīga programmatūra sensitīvās nozarēs (III pielikums).

A kategorija · I pielikums

Produktā iestrādāts MI

MI sistēmas, kas paredzētas izmantošanai kā drošības sastāvdaļa produktos, uz kuriem attiecas ES saskaņošanas tiesību akti.

Piemēri · Medicīniskās ierīces · Mašīnas · Rotaļlietas · Lifti · Spiedieniekārtas · Kuģu aprīkojums

B kategorija · III pielikums

Patstāvīga programmatūra sensitīvās nozarēs

MI sistēmas, kas ietekmē pamattiesības konkrētās uzskaitītās jomās.

Piemēri · Biometriskā identifikācija · Kritiskā infrastruktūra · Izglītība un profesionālā apmācība · Personāla atlase un vadība · Kredītvērtēšana un apdrošināšana · Tiesiskums un demokrātiskie procesi

	PRASĪBA	KO TAS NOZĪMĒ PRAKSĒ
01	Riska pārvaldības sistēma	Nepārtraukts process risku identificēšanai, izvērtēšanai un mazināšanai visā MI dzīves ciklā.
02	Tehniskā dokumentācija	Visaptveroša uzskaitē, kas pierāda sistēmas atbilstību visām regulatīvajām prasībām – jūsu “MI rokasgrāmata”.
03	Datu kvalitāte un pārvaldība	Augstas kvalitātes, reprezentatīvas datu kopas, lai mazinātu neobjektivitāti un diskriminējošus iznākus.
04	Pārredzamība pret lietotājiem	Skaidri norādījumi, kas izskaidro sistēmas darbību, tās ierobežojumus un paredzēto lietojumu.
05	Cilvēka virsvadība	Dokumentēti pasākumi, kas ļauj cilvēkiem jebkurā brīdī iejaukties, atcelt lēmumu vai izslēgt sistēmu.
06	Robustums un kiberdrošība	Tehniskie aizsardzības pasākumi pret ievainojamībām, pretinieku uzbrukumiem un kļūdām.
07	Kvalitātes vadības sistēma	Dokumentēti iekšējie procesi, kas nodrošina sistēmas atbilstību izstrādes laikā un pēc ieviešanas.
08	Darbības žurnālu veidošana	Automātiska, pret viltojumiem aizsargāta darbību reģistrēšana izsekojamības nolūkā – vismaz 6 mēnešus, ilgāk, ja nepieciešams.
09	Reģistrācija ES datubāzē	Reģistrācija ES mēroga MI datubāzē. Publiska lielākajai daļai III pielikuma jomu; nepubliska vai nacionāla sensitīvajām jomām.

3.4. SADAĻA · NODROŠINĀTĀJU UN UZTURĒTĀJU PIENĀKUMI

Kurš ko dara – nodrošinātājs pret uzturētāju.

Augsta riska pienākumi galvenokārt attiecas uz nodrošinātājiem (izstrādātājiem un tirgotājiem), savukārt uzturētāji (lietotāji) uzņemas atsevišķus pienākumus. Piemērošanas datumi ar 2026. gada digitālo omnibus paketi tika atlikti uz 2027. gada 2. decembri (III pielikuma sistēmas) un 2028. gada 2. augustu (I pielikuma sistēmas). Ja pārzīmolojat vai būtiski modificējat augsta riska sistēmu, nodrošinātāja režīms attiecas uz jums neatkarīgi no jūsu sākotnējās lomas.

16. pants · Nodrošinātāji

VISSMAGĀKIE PIENĀKUMI

Ja izstrādājat vai laižat tirgū

- Izveidojiet **nepārtrauktu riska pārvaldības sistēmu** visā MI dzīves ciklā.
- Nodrošini **augstas kvalitātes apmācības** .datu kopas, lai mazinātu neobjektivitāti.
- Uzturiet **detalizētu tehnisko dokumentāciju** regulatīvajām iestādēm.
- Nodrošini **automātisku** žurnālu veidošanu (glabāt .≥ 6 mēnešus) izsekojamības nolūkā.
- **Garantējiet precizitāti, robustumu, kiberdrošību un jēgpilnu cilvēka virsvadību.**
- Veiciet **atbilstības novērtēšanu**, izdodiet atbilstības **deklarāciju**, uzlieciet **CE zīmi** un reģistrējiet sistēmu ES datubāzē.
- Sniedziet skaidrus norādījumus uzturētājiem, ziņojiet par nopietniem incidentiem, uzturiet .KVS

26. pants · Uzturētāji

LIETOŠANAS LAIKA PIENĀKUMI

Ja izmantojat savā pārziņā

- **Uzraugiet darbību atbilstoši nodrošinātāja norādījumiem.**
- Norīkojiet kompetentu **cilvēka virsvadības** personālu.
- Apturiet lietošanu, **ja rodas riski – informējiet nodrošinātājus**, un iestādes, kā noteikts.
- .Saglabāji darbības žurnālus.
- **Informējiet** darbiniekus, kad darbavietā tiek .ieviests MI
- Publiskajām struktūrām un kredītu/apdrošināšanas jomas subjektiem: pirms ieviešanas veiciet **ietekmes uz pamattiesībām novērtējumu** (FRIA).

Īstenošanas grafiks

3.2. ATTĒLS · PIEMĒROŠANAS ATSKAITES PUNKTI

2025. GADA 2. FEBR.
Aizliegumi (5. pants) un MI pratība (4. pants) spēkā

2026. GADA 2. DEC.
Lielākā daļa augsta riska (III pielikuma patstāvīgo) sistēmu – personāla vadība, biometrija, kredīti

2028. GADA 2. AUG.
Mantotās iestrādātās augsta riska sistēmas I pielikuma produktos (pagarināts termiņš)

PRAKTISKS PIEMĒRS – PERSONĀLA VADĪBAS UN ATLASES MI

(III PIELIKUMS)

MVU, kas izstrādā CV atlases rīku personāla atlasei, nepārprotami ietilpst III pielikuma B kategorijā – augsta riska sistēmās neatkarīgi no uzņēmuma lieluma. Nodrošinātāja pienākumi (16. pants) un deviņas obligātās prasības piemērojamas no 2027. gada 2. decembra; klientam, kas to izmanto, ir uzturētāja pienākumi saskaņā ar 26. pantu.

3.5. SADAĻA · IEROBEŽOTS RISKS · PĀRREDZAMĪBA

3. līmenis – pārredzamība, nevis birokrātija.

Ierobežota riska MI – tērzēšanas roboti, dziļviltojumi, emociju atpazīšana ārpus darbavietas un skolām, kā arī cits MI, kas ģenerē sintētisku saturu, – nav pakļauts pilnajam atbilstības novērtēšanas režīmam. Tomēr no 2026. gada 2. augusta uz to attiecas obligāti pārredzamības pienākumi. Pamatprincips ir vienkāršs: lietotājiem jāzina, ka viņi mijiedarbojas ar mašīnu, un MI ģenerētam saturam jābūt skaidri marķētam.

SCENĀRIJS	PIENĀKUMS	PRAKTISKS PIEMĒRS
MI tieši mijiedarbojas ar personām	INFORMĒT Atklāt, ka lietotājs mijiedarbojas ar MI sistēmu, nevis cilvēku.	Klientu apkalpošanas tērzēšanas robotam mijiedarbības sākumā jāidentificē sevi kā mašīnu.
MI ģenerē sintētisku saturu	MAŠĪNĻASĀMS Iestrādāt mašīnlasāmu marķējumu ģenerētā tekstā, attēlos, audio vai video.	MI ģenerētiem mārketinga attēliem jābūt ar ūdenszīmi vai birku, lai atklāšanas rīki tos varētu identificēt.
Biometriskā kategorizācija	INFORMĒT Informēt personas, ka attiecībā uz tām tiek piemērota biometriskās kategorizācijas sistēma.	Vecuma noteikšanas vai uz dzimumu balstītam reklāmas rīkam jāinformē cilvēki, ka tas viņus kategorizē.
Emociju atpazīšana	INFORMĒT Informēt personas, ka MI sistēma secina viņu emocionālos stāvokļus.	Labsajūtas lietotnei, kas izmanto sejas analīzi, tas skaidri jāatklāj savā lietotāja saskarnē.
Dziļviltojumi un MI viltots saturs	ATKLĀŠANA Skaidri marķēt MI ģenerētu maldinošu saturu kā MI radītu.	MI ģenerētiem “pārstāvju” video reklāmas nolūkiem jābūt ar redzamu atklāšanas marķējumu.

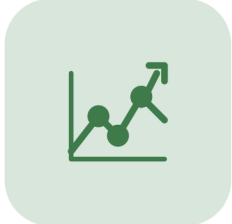

PRAKTISKI PIEMĒRI – IEKŠĒJIE TĒRZĒŠANAS ROBOTI UN ĢENERATĪVĀ MI MĀRKETINGS
MVU, kas ievieš klientu apkalpošanas tērzēšanas robotu (50. panta atklāšana sarunas sākumā) vai ģeneratīvā MI rīku mārketinga materiāliem (mašīnlasāmas ūdenszīmes, lī pārbaude), nonāk ierobežota riska līmenī. Atbilstības novērtēšana nav vajadzīga, taču atklāšanas pienākuma neizpilde pārvērš vienkāršu pienākumu par regulatīvu atbildību.

3.6. SADAĻA · MINIMĀLS RISKS

4. līmenis – kur patiesībā atrodas lielākā daļa MVU izmantotā MI.

Lielākā daļa MVU izmantoto MI lietojumu ietilpst minimāla riska kategorijā: ieteikumu sistēmas, surogātpasta filtri, prognozējošā apkope, krājumu optimizācija un vairums produktivitātes vai analītikas lietotņu. Uz šīm sistēmām saskaņā ar aktu neattiecas obligāti pienākumi, izņemot vispārējo MI pratības prasību, kas aplūkota 4. nodaļā.

MVU · 01 Prognozējošā apkope Uz sensoriem balstīta anomāliju atklāšana ražošanas līnijās – klasisks minimāla riska MVU lietojuma gadījums.	MVU · 02 Krājumu optimizācija Pieprasījuma prognozēšanas MI krājumiem un papildināšanai – nekādu akta pienākumu, izņemot pratību.	MVU · 03 Produktivitātes līdzpiloti MI asistenti dokumentiem un izklājlappām – minimāls risks, ja tie nevirza būtiskus lēmumus.	MVU · 04 Surogātpasta un satura filtri E-pasta un satura klasifikatori – mācību grāmatas piemērs minimālam riskam MVU tehnoloģiju vidē
---	--	--	---

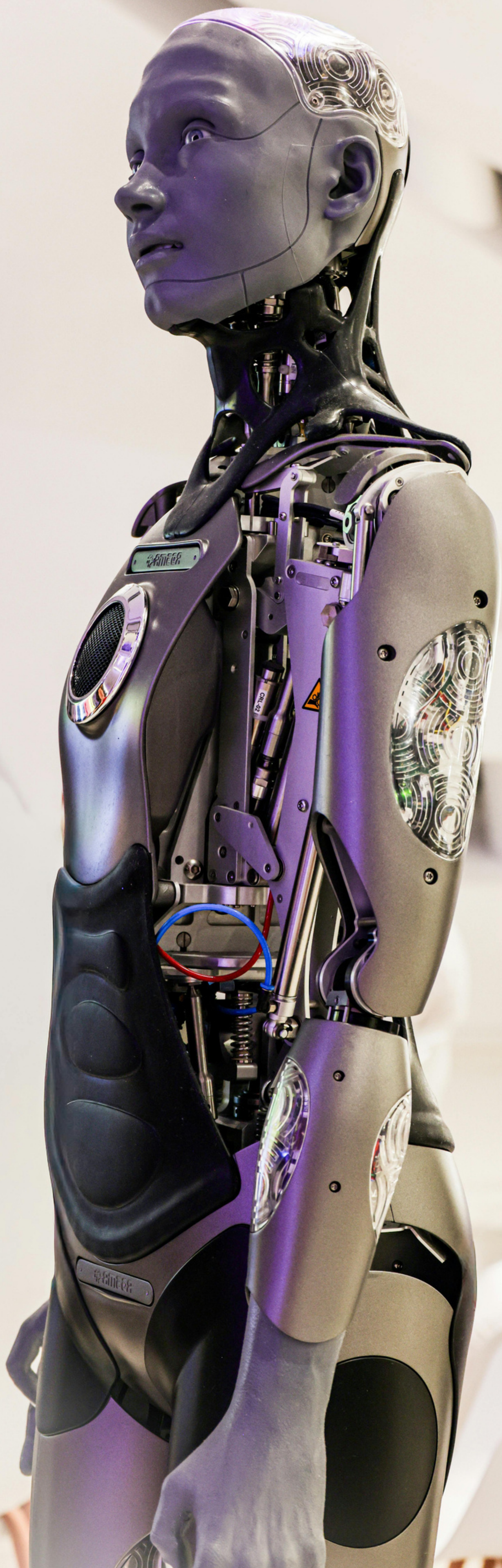
BRĪVPRĀTĪGI RĪCĪBAS KODEKSI

Obligāti noteikumi nav piemērojami, taču organizācijas tiek mudinātas ievērot brīvprātīgus rīcības kodeksus un dokumentēt savus MI pārvaldības procesus. Laba dokumentācija pasargā jūs, ja kādreiz tiktu apšaubīta sistēmas klasifikācija, un apliecina atbildīgas MI lietošanas kultūru klientiem, partneriem un regulatoriem.

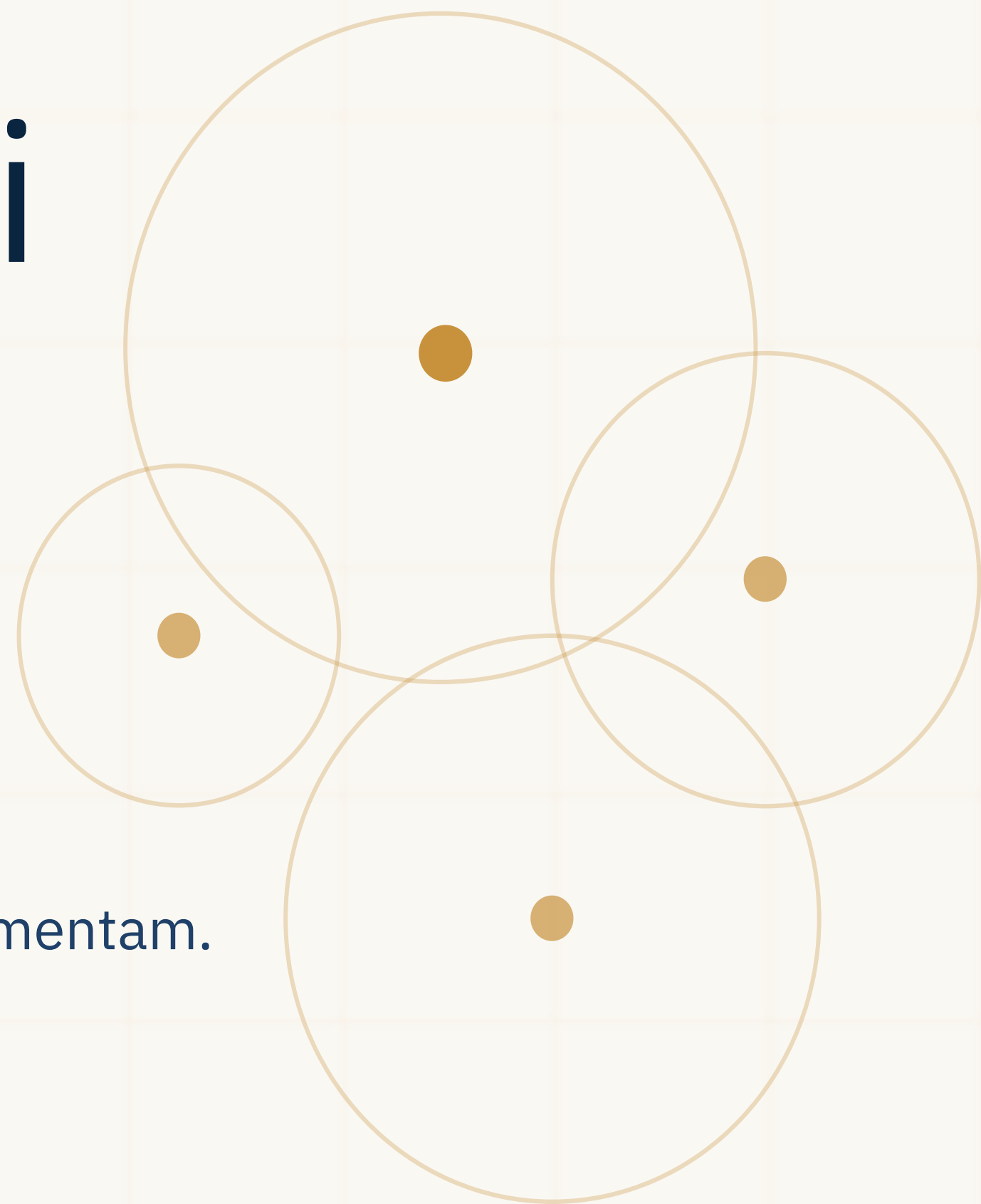
3.7. SADAĻA · PRATĪBA

Viena prasība attiecas uz visiem līmeņiem – MI pratība.

Neatkarīgi no tā, kurā riska līmenī ietilpst jūsu sistēmas, 4. pants attiecas uz katru nodrošinātāju un uzturētāju: jums jāveic pasākumi, lai atbalstītu savu darbinieku MI pratību. Ar 2026. gada digitālo omnibus paketi tas kļuva par centienos balstītu pienākumu – jums nav jāgarantē kāds noteikts līmenis. Pienākums ir spēkā kopš 2025. gada 2. februāra. Pilna informācija 4. nodaļā.

MI pratība, auditi un regulatīvā *ekosistēma.*

4. pants, kas jau ir spēkā, pievēršas akta cilvēciskajam elementam.

MI pratība ir atbildīgas MI lietošanas pamats. Izmantojot MI rīkus darbā, darbiniekiem jāsaprot, ko MI spēj un ko nespēj, kā atpazīt ierobežojumus un riskus un kad joprojām nepieciešams cilvēka spriedums.

Vāja MI pratība var novest pie:

- nepareiziem uzņēmējdarbības lēmumiem;
- datu noplūdes un privātuma pārkāpumiem;
- regulatīvās neatbilstības;
- pārmērīgas paļaušanās uz MI ģenerētiem iznākumiem;
- neobjektīviem iznākumiem un apgalvojumiem;
- viltotiem faktiem un novest pie
- klientu un partneru uzticības zaudēšanas.

Turpretī spēcīga MI pratība uzlabo riska pārvaldību, uzticēšanos, atbilstību un MI ieviešanas kopējo efektivitāti visā organizācijā.

SADAĻAS

4.1. MI pratība un izpilde ·
4.2. Praktiska atbilstība ·
4.3. Auditi un izpilde ·
4.4. Sodi un naudas sodi

LASĪŠANAS LAIKS

14 minūtes

GALVENIE PANTI

4. pants – MI pratība

3. panta 56. punkts · 99. pants – Sodi

04

4.1. MI PRATĪBA UN IZPILDE

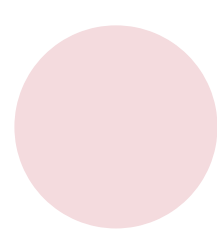
4. pants – akta daļa par *cilvēkiem*.

4. pants padara MI pratību par juridisku pienākumu (spēkā kopš 2025. gada februāra), nevis par vēlamu papildinājumu. Tas regulē tiesību akta cilvēciskos aspektus: katrai organizācijai, kas izstrādā vai izmanto MI, jānodrošina, ka cilvēki, kuri ar to strādā, patiešām saprot, ko dara, un spēj īstenot jēgpilnu cilvēka virsvadību.

JURIDISKĀ DEFINĪCIJA · 3. PANTA 56. PUNKTS

MI pratība ir prasmes, zināšanas un izpratne, kas ļauj nodrošinātājiem, uzturētājiem un skartajām personām apzināti ieviest MI sistēmas, vienlaikus apzinoties to sniegtās iespējas, riskus un iespējamo kaitējumu.

Uz ko 4. pants patiesībā attiecas?

Nodrošinātāji

Fiziskas vai juridiskas personas, kas izstrādā vai pasūta MI sistēmas un laiž tās tirgū vai izmanto ar savu vārdu, tostarp iekšēji.

PIEMĒRS

MVU, kas izstrādā MI līgumu izvērtēšanas rīku, jānodrošina, ka tā izstrādes komandai ir pietiekama MI pratība attiecībā uz modeļa spējām, ierobežojumiem un riskiem.

Uzturētāji

Jebkura fiziska vai juridiska persona, kas izmanto MI sistēmas savā pārziņā (izņemot tikai personisku lietošanu).

PIEMĒRS

Loģistikas uzņēmums, kas izmanto MI maršrutu optimizāciju, vai personāla nodaļa, kas izmanto ChatGPT tekstu sagatavošanai – jāapmāca katrs darbinieks, kas ar to mijiedarbojas.

Darbaspēks

+ līgumdarbinieki, ārstata darbinieki, konsultanti

4. pants prasa nodrošinātājiem un uzturētājiem nodrošināt, ka darbiniekiem un citām personām, kas to vārdā strādā ar MI, ir pietiekama MI pratība – ne tikai darbiniekiem.

PIEMĒRS

Mārketinga aģentūrai, kas piesaista ārstata tekstu autoru, kurš izmanto MI rīkus, šīs personas MI pratība jāietver sadarbības ietvaros.

MI pratībā jāņem vērā attiecīgo personu tehniskās zināšanas, pieredze, izglītība un apmācība, kā arī konteksts, kādā MI sistēmas tiek izmantotas, un personas vai grupas, attiecībā uz kurām MI sistēmas paredzēts izmantot.

Kad tas sākas?

2025. gada 2. febr.

4. pants spēkā – MI pratības pienākums spēkā

2026. gada 2. aug.

MI akta izpilde sākas nacionālā un ES līmenī attiecībā uz vispārīga lietojuma MI modeļiem, aizliegumiem, pārredzamības noteikumiem un MI pratību

4.2. SADAĻA

Praktiska atbilstība – kā tā izskatās organizācijā.

MI akts izmanto samērīgu pieeju: organizācijām jānodrošina MI pratība atbilstoši savai lomai, izmantotajām MI sistēmām un saistītajiem riskiem. Praksē organizācijām, kas izmanto augstāka riska MI sistēmas, jānodrošina visaptverošāka un lomai pielāgota MI pratība nekā organizācijām, kas MI izmanto tikai zema riska uzdevumiem.

Četri turpmāk minētie pamatelementi veido praktisku MI pratības bāzi lielākajai daļai lomu, papildinot to ar lomai specifisku apmācību, ja nepieciešams.

APMĀCĪBAS TĒMA	KAS DARBINIEKIEM JĀSAPROT	MINIMĀLAIS STANDARTS
Mašīnmācīšanās pamatloģika	Kā konkrētais MI rīks darbojas? Kādas ir tā galvenās spējas un ierobežojumi?	piem., “Rīks prognozē nākamo vārdu – tas nedomā un nespriež.”
Halucinācijas un neobjektivitāte	Izpratne, ka MI var radīt ticami skanošus, bet faktoloģiski nepareizus iznākumus un ka apmācības datu neobjektivitāte ietekmē rezultātus.	Darbiniekiem jāpārbauda MI iznākumi, pirms tos izmanto lēmumos, kas skar cilvēkus vai procesus.
Datu privātums	Sensitīvi klientu, darbinieku vai finanšu dati nav ievadāmi publiskos MI modeļos (piem., publiskās ChatGPT uzvednēs).	Dokumentēta politika par to, kādus datus drīkst un nedrīkst izmantot ar MI rīkiem.
Cilvēka virsvadība	Kad un kā piemērot cilvēka spriedumu, pirms rīkoties pēc MI iznākuma – it īpaši būtisku lēmumu gadījumā.	Augsts risks: formāli protokoli. Minimāls risks: pamatzinatne + pārbaudes kultūra.

MI pratība jāpielāgo lomām. Izstrādātājiem, personāla nodaļas darbiniekiem, klientu apkalpošanas komandām un vadītājiem nav vajadzīga viena un tā pati apmācība.

Kā organizācijas var apliecināt MI pratību

MI akts neprasa ārējus sertifikātus. Turpmāk minēti pasākumu piemēri, kas var palīdzēt apliecināt MI pratību, it īpaši, ja tie ir dokumentēti:

- ✓ Iekšējās darbnīcas, ko vada norīkots MI koordinators vai komandas vadītājs.
- ✓ Atzītu bezmaksas tiešsaistes kursu pabeigšana (Digital Europe, Coursera, nacionālās digitālās aģentūras).
- ✓ Dokumentētas “pusdienu semināru” sesijas par jūsu konkrētajiem rīkiem saistītiem MI riskiem.
- ✓ Dokumentēta MI lietošanas politika, ko papildina darbinieku informēšana vai apliecinājums.
- ✓ Īss ievadmodulis jaunajiem darbiniekiem par jūsu organizācijas MI rīkiem un to riskiem.

Būtiskākā ir dokumentācija: uzskaitiet, kas, kad un par ko tika apmācīts.

4.3. SADAĻA

Auditi un izpilde – kurš patiesībā ierodas.

Izpilde ir organizēta divos līmeņos – Eiropas un nacionālajā – ar skaidru pienākumu sadalījumu. Lielākā daļa organizāciju galvenokārt sadarbosies ar savu nacionālo tirgus uzraudzības iestādi. Tikai atsevišķu augsta riska MI sistēmu nodrošinātāji parasti sadarbosies ar paziņoto struktūru, savukārt VLMI nodrošinātāji var tieši sadarboties ar MI biroju.

IZPILDES IESTĀDE	DARBĪBAS JOMA UN PILNVARAS	KO TĀ PĀRBAUDĪS
 ES MI birojs ★ Brisele · Centrālā uzraudzība	ES struktūra, kas atbild par vispārīga lietojuma MI modeļu uzraudzību un MI akta konsekventas piemērošanas veicināšanu dalībvalstīs.	VLMI atbilstība Sistēmiskais risks Prakses kodeksi Pārrobežu koordinācija
 Nacionālās tirgus uzraudzības iestādes 📌 Katra dalībvalsts Tie, kas piekļauvē pie durvīm	Katra ES valsts ieceļ savu nacionālo MI regulatoru. Tieši ar šīm iestādēm organizācijas patiesībā saskarsies – tās izvērtēs dokumentāciju, izmeklēs darbinieku vai klientu sūdzības un veiks pārbaudes uz vietas.	Tehniskā dokumentācija KVS Darbības žurnāli Atbilstības sertifikāts Cilvēka virsvadība Pratības pierādījumi
 Paziņotās struktūras ✓ Neatkarīgas trešās personas · Pirms laišanas tirgū	Atsevišķām augsta riska MI sistēmām pirms laišanas tirgū nepieciešams paziņotās struktūras novērtējums. Tomēr daudzos gadījumos nodrošinātāji drīkst izmantot iekšēju atbilstības novērtēšanu, ja to atļauj MI akts.	Pirmstingus izvērtēšana Tehniskā lieta Riska pārvaldība CE zīme

Zem mikroskopa – “uzticēšanās dokumentu pēdas”

01 · TEHNISKĀ DOKUMENTĀCIJA Uzturiet tehnisko dokumentāciju katrai augsta riska MI sistēmai, ietverot tās nolūku, uzbūvi, ierobežojumus un attiecīgo informāciju par datiem.	02 · KVALITĀTES VADĪBAS SISTĒMA Dokumentējiet savu KVS. MVU drīkst izmantot vienkāršotu KVS, taču pats pienākums saglabājas.	03 · AUTOMĀTISKA ŽURNĀLU VEIDOŠANA Nodrošiniet, ka augsta riska MI sistēmas automātiski reģistrē prasītos žurnālus, saglabā tos atbilstošu laiku un sniedz tos pēc pieprasījuma.	04 · CILVĒKA VIRSVADĪBA Dokumentējiet, kā tiek īstenota cilvēka virsvadība, tostarp lomas, pienākumus un ieviešanas procedūras, ja piemērojams.	05 · MI PRATĪBAS UZSKAITE Juridiski nav obligāti, bet ir laba prakse: uzskaitiet MI pratības pasākumus, norādot datumus, aplūkotās tēmas un dalībniekus.
--	--	--	---	--

Trīs sodu līmeņi – veidoti, lai atturētu.

MI akts nosaka trīs administratīvo naudas sodu līmeņus atkarībā no pārkāpuma smaguma. Maksimālos naudas sodus aprēķina, izmantojot fiksētas summas un apgrozījuma sliekšņus, ar samērīgu attieksmi pret MVU un atbilstošajiem mazajiem vidējas kapitalizācijas uzņēmumiem.

1. LĪMENIS · AIZLIEGTS MI 35 milj. EUR VAI 7 % NO GADA APGROZĪJUMA PASAULĒ* Aizliegtas MI prakses izmantošana vai laišana tirgū saskaņā ar 5. pantu (sociālā vērtēšana, seju kasišana u. c.). *Piemērojot samērīguma noteikumus MVU un atbilstošajiem mazajiem vidējas kapitalizācijas uzņēmumiem.	2. LĪMENIS · PAMATNOTEIKUMI 15 milj. EUR VAI 3 % NO GADA APGROZĪJUMA PASAULĒ* Neatbilstība augsta riska MI prasībām (piem., riska pārvaldības, tehniskās dokumentācijas, žurnālu veidošanas, cilvēka virsvadības vai atbilstības novērtēšanas prasībām). Samērīgi maksimālie apmēri MVU un atbilstošajiem mazajiem vidējas kapitalizācijas uzņēmumiem	3. LĪMENIS · INFORMĀCIJA 7,5 milj. EUR VAI 1 % NO GADA APGROZĪJUMA PASAULĒ* Nepatiesas, maldinošas vai nepilnīgas informācijas sniegšana kompetentajām iestādēm vai paziņotajām struktūrām. Samērīgi maksimālie apmēri MVU un atbilstošajiem mazajiem vidējas kapitalizācijas uzņēmumiem
--	--	--

MI PRATĪBA + SODU RISKS – ATBILDĪBU PASTIPRINOŠĀ APSTĀKĻA LAMATAS

4. pantam nav atsevišķa sodu līmeņa. Tomēr organizācijām nevajadzētu noraidīt 4. pantu tikai tāpēc, ka tam nav savas sodu kategorijas. Organizācijas MI pratības pasākumus var ņemt vērā, izvērtējot pārkāpuma smagumu un nosakot administratīvā naudas soda apmēru.

Pārredzamības un informācijas *prasības.*

Četri savstarpēji saistīti pienākumi – informēt, marķēt, reģistrēt, komunicēt – ar vienu kopīgu mērķi: nodrošināt, ka lietotāji zina, kad ir iesaistīts MI, un ka pierādījumu pēdas to apliecina. Visi četri piemērojami no **2026. gada 2. augusta.**

SADAĻAS

- 5.1. Pārredzamības pienākumi ·
- 5.2. Satura marķēšana ·
- 5.3. Labā prakse ·
- 5.4. MI vērtības ķēdes atbildība

LASĪŠANAS LAIKS

18 minūtes

GALVENIE PANTI

- 50. pants – pārredzamība
- 12. un 13. pants – žurnāli un informācija

05

5.1. PĀRREDZAMĪBA UN INFORMĀCIJA

Četri pienākumi. Vienas auditam gatavas dokumentu pēdas.

ES MI akts nosaka skaidrus, izpildāmus pārredzamības noteikumus. To mērķis ir nodrošināt, ka cilvēki tiek informēti, kad MI akts prasa atklāšanu, piemēram, mijiedarbojoties ar MI sistēmām vai saskaroties ar MI ģenerētu vai manipulētu saturu. Organizācijām jāspēj apliecināt atbilstību šiem pienākumiem. Vairums pārredzamības prasību piemērojamas no 2026. gada 2. augusta. Darbs jāsāk jau tagad.

Četri pārredzamības balsti

5.1. ATTĒLS · 50. PANTS · 12. PANTS · 13. PANTS

01 Lietotāju informēšana Informēt lietotājus, kad viņi mijiedarbojas ar MI sistēmu, ja to prasa 50. pants. Atsevišķām augsta riska MI sistēmām piemērojami papildu informēšanas pienākumi.	02 Satura marķēšana Marķēt MI ģenerētu vai MI manipulētu saturu, ja to prasa 50. pants, tostarp dziļviltojumus un atsevišķu MI ģenerētu sabiedrības interešu saturu.	03 Uzskaitē un žurnāli Uzturēt automātiskus žurnālus augsta riska MI sistēmām, ja tas ir prasīts. Žurnāliem jāatbalsta izsekojamība, uzraudzība un regulatīvā pārraudzība.	04 Komunikācija ar klientiem Pārredzamības pienākumi sāk piemēroties no 2026. gada 2. augusta, savukārt atsevišķas augsta riska MI prasības seko MI aktā un omnibus grozījumos noteiktajam īstenošanas grafikam.
--	--	--	--

Visi četri piemērojami no 2026. gada 2. augusta. Iestrādājiet tos savos procesos, produktos un līgumos jau tagad – pielāgošana izpildes priekšvakarā izmaksā ievērojami dārgāk nekā to iestrādāšana jau projektēšanas stadijā.

5.1. ATTĒLS Četri savstarpēji saistītie pārredzamības pienākumi saskaņā ar 50. pantu un blakus esošajiem noteikumiem. Tie viens otru pastiprina – kopā tie veido pierādījumu pēdas, kas apliecina atbilstību.

Marķējiet katru publicēto MI ģenerēto iznākumu.

Jebkuram MI ģenerētam saturam – tekstam, attēliem, audio vai video –, ko rāda lietotājiem, jābūt ar skaidru un redzamu marķējumu. Tas attiecas neatkarīgi no tā, vai saturs radīts ar savu vai trešās puses VLMI modeli. Aizliegums izplatīt nemarķētus dziļviltojumus ir absolūts.

 Dziļviltojumi / sintētiskie mediji “MI radīts vai pārveidots.” Obligāti · nav izņēmumu mākslai vai izklaidei, ja vien mākslīgā izcelsme nav citādi acīmredzama.	 VLMI ģenerēts teksts “Ģenerējis MI” + mašīnlasāms marķējums. Apmācības datu kopsavilkumu + identificēto neobjektivitāti atklāj VLMI nodrošinātājs; uzturētāji marķē galalietotājam redzamo iznākumu.	 MI ģenerēti attēli Redzama ūdenszīme vai iestrādāti metadati. Nepieciešams visur, kur attēlus varētu sajaukt ar īstām fotogrāfijām.	 MI ģenerēts audio / video Skaidri redzama vai dzirdama atklāšana. Samērīgi ar ilgumu un aptvērumu – it īpaši reklāmā, ziņās un sabiedriskās komunikācijas kontekstos.
--	---	--	--

KĀ IZSKATĀS ATBILSTOŠS MARĶĒJUMS

[MI ģenerēts attēls]

● Ģenerējis MI

Ūdenszīme stūrī – uzreiz pamanāma, mašīnlasāma metadatos.

MI · Ģenerējis MI · pārbaudiet pirms lietošanas

Cienījamais klient!
Paldies, ka sazinājāties. Pamatojoties uz jūsu pasūtījumu vēsturi, esam sagatavojuši šādu ieteikumu...

Pastāvīgs paziņojums uz jebkura lietotājam redzama MI ģenerēta ziņojuma.

Izmantojiet ūdenszīmes, uznirstošus paziņojumus vai savu MI rīku iebūvētās marķēšanas funkcijas. Testējiet marķējumu ar reāliem lietotājiem – tam jābūt viegli pamanāmam un saprotamam. Izvairieties no sīka fonta vai kājenē paslēptiem paziņojumiem.

5.3. SADAĻA · LABĀ PRAKSE

Rīkojieties vērienīgāk, nekā prasa likums – uzticēšanās pieaug.

Akts nosaka juridisko minimumu. Organizācijas, kas iet tālāk ar proaktīvu, pārredzamu komunikāciju, būs konkurētspējīgākas un mazāk apdraudētas izpildes situācijās. Četras prakses, sakārtotas no ātrākā ieguvuma līdz lielākajai atbildībai.

01

MI faktu lapa

Kodolīga vienas lappuses pārskata lapa: kādus MI rīkus izmantojat, kādiem nolūkiem un kādi aizsardzības pasākumi ir ieviesti.

Kāpēc · Vienkāršo atklāšanu, vairo pārlicību. Noder pārdošanā, klientu uzņemšanā un atbalstā.

02

MI atklāšana līgumos

Skaidri apgalvojumi pakalpojumu līgumos un BUJ sadaļā par to, ka pakalpojumu sniegšanā tiek izmantoti MI rīki.

Kāpēc · Pārvalda gaidas, mazina strīdu risku, izpilda 13. panta pārredzamības prasības, ja tās piemērojamas.

03

Atteikšanās mehānismi

Ja tas ir tehniski iespējams un nav pakalpojuma pamatā, ļaujiet klientiem pieprasīt tikai cilvēka veiktu apkalpošanu.

Kāpēc · Veido uzticēšanos, atbilst VDAR tiesībām, samazina sūdzības nacionālajām iestādēm.

04

Komunikācija par incidentiem

Skaidrs protokols klientu informēšanai, kad MI darbības traucējums vai incidents varētu būt tos skāris.

Kāpēc · Obligāti nopietnu incidentu gadījumā (augsta riska MI). Proaktīva komunikācija mazina reputācijas un regulatīvo risku.

Izveidojiet savam uzņēmumam vienas lappuses MI faktu lapu. Iekļaujiet to standarta pārdošanas, klientu uzņemšanas un atbalsta materiālos. Tikai vienkārša valoda – klientiem nav vajadzīga tehniskā arhitektūra, tikai tas, ko MI dara viņu mijiedarbībā ar jums.

Pārredzamība ir kopīga. Atbildība ir atkarīga no lomas.

Pārredzamība un atbilstība plūst cauri visai MI vērtības ķēdei, taču atbildība ir atkarīga no **lomas**. Izpratne par to, kādu lomu jūsu organizācija pilda attiecībā uz katru sistēmu, ko izstrādājat, izmantojat, importējat vai izplatāt, ir būtiska precīzai atbildības pārvaldībai.

LOMA	KAS JŪS ESAT	GALVENIE PĀRREDZAMĪBAS PIENĀKUMI
Nodrošinātājs	Izstrādā MI sistēmu (vai liek to izstrādāt) un laiž to tirgū ar savu vārdu vai preču zīmi.	Ieviest KVS. Uzturēt detalizētu tehnisko dokumentāciju. Atbilstības novērtēšana pirms CE zīmes. Sniegt skaidrus norādījumus uzturētājiem.
Uzturētājs	Izmanto MI sistēmu profesionālā statusā, savā pārziņā.	Nodrošināt cilvēka virsvadību. Uzraudzīt un ziņot par nopietniem incidentiem. Veikt FRIA atsevišķām augsta riska sistēmām, ko izmanto publiskās struktūras vai lielas ietekmes nozares.
Importētājs un izplatītājs	Ieved MI sistēmas ES vai dara tās pieejamas bez pārveidojumiem.	Pārbaudīt nodrošinātāja atbilstību (CE zīmi, dokumentāciju, norādījumus). Būtisks pienākums: informēt nodrošinātāju UN nacionālās tirgus uzraudzības iestādes, ja sistēma var radīt risku veselībai, drošībai vai pamattiesībām.
Produkta ražotājs	Integrē augsta riska MI sistēmu regulētā produktā (I pielikums) ar savu vārdu – uzskatāms par nodrošinātāju.	Pilni nodrošinātāja pienākumi, tostarp atbilstības novērtēšana un CE zīme gan saskaņā ar MI aktu, gan produktu drošuma regulējumu.

STRATĒĢISKS BRĪDINĀJUMS – KAD MAINĀS JŪSU LOMA

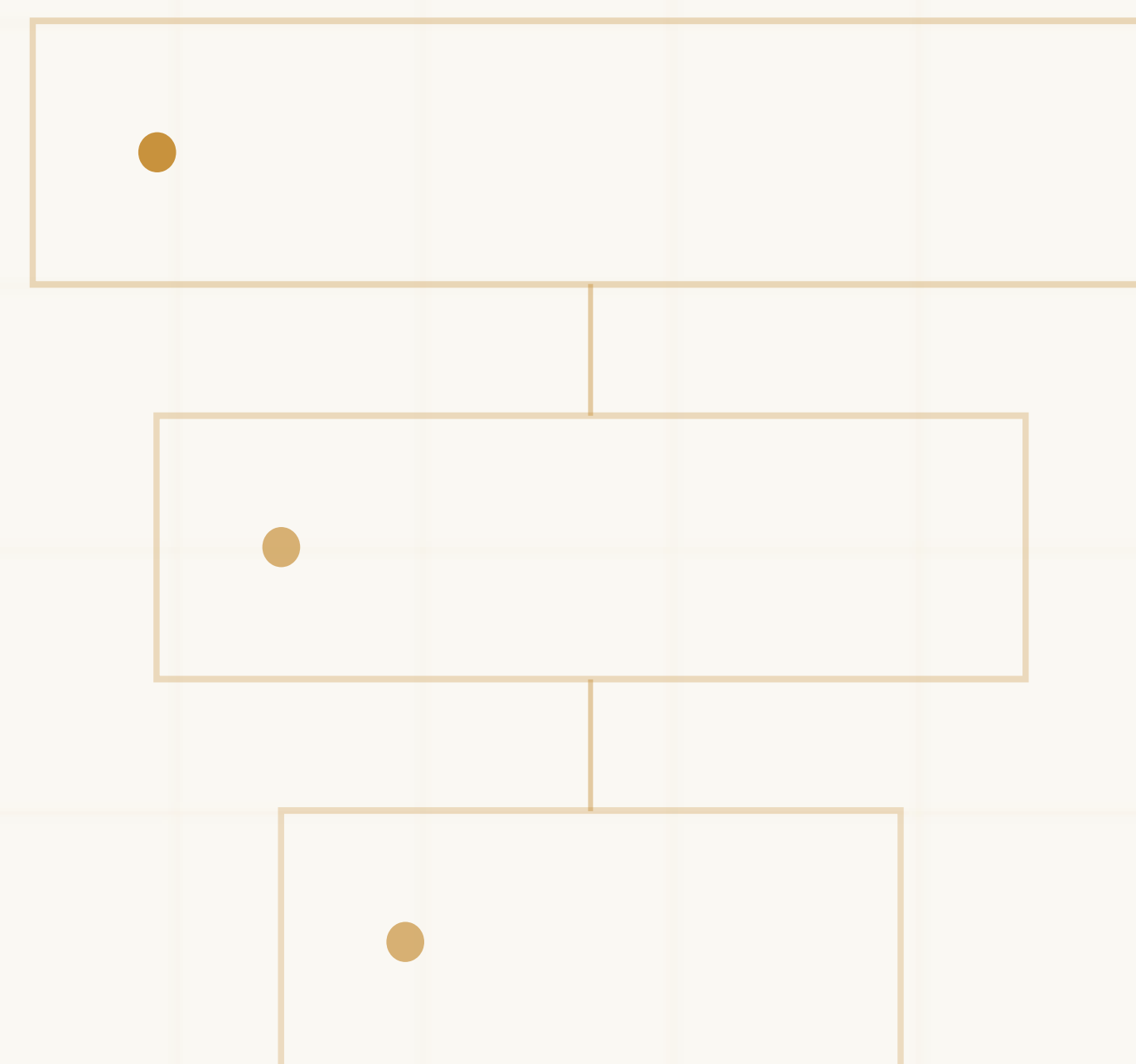
Importētāju, izplatītāju vai uzturētāju juridiski pārkvalificē par nodrošinātāju – un tas uzņemas ar to saistīto atbildību – jebkurā no šīm situācijām:

- ✗ tas laiž tirgū augsta riska MI sistēmu ar savu vārdu vai zīmolu (pārzīmološana);
- ✗ tas būtiski modificē augsta riska MI sistēmu tā, kā nebija paredzēts sākotnējā atbilstības novērtēšanā.

Izvērtējiet to skaidri un rakstiski, pirms modificējat, pārzīmolojat vai būtiski pielāgojat jebkuru trešās puses MI sistēmu.

Vispārīga lietojuma MI modeļi (*VLMI*).

Atsevišķs regulatīvais slānis pamatmodeļiem, piemēram, GPT, Claude vai Gemini. Vairumam MVU secinājums ir vienkāršs: jūs gandrīz noteikti neesat modeļa nodrošinātājs – šie pienākumi gulstas uz jūsu piegādātāju. Jūsu ziņā ir riska līmenis: viens un tas pats rīks var būt minimāla, ierobežota vai augsta riska atkarībā no tā, kā to izmantojat.

SADAĻAS

6.1. Kas ir VLMI

6.2. Slāņu struktūra · 6.3 Lietojuma
gadījumu skatījums

LASĪŠANAS LAIKS

15 minūtes

GALVENIE PANTI

3. panta 63. punkts · 51.–55. pants

10^{25} FLOP sliekšnis

06

6.1 VLMI

Jūs izmantojat **VLMI**. Jūs gandrīz noteikti to nenodrošināt.

GPT, Claude un Gemini ir VLMI modeļi; Copilot ir uz viena no tiem būvēts produkts. Lai kuru jūsu komanda izmantotu, modeļa nodrošinātāja pienākumus uzņemas organizācija, kas apmācījusi pamatā esošo modeli, nevis jūs.

NE VISIEM MODEĻU NODROŠINĀTĀJIEM IR VIENĀDS SLOGS.

Katram VLMI modeļa nodrošinātājam ir pamata pienākumu kopums. Nelielai spējīgāko modeļu augšējai grupai pienākumu ir vairāk. Akts šo robežu velk pēc apmācības mēroga – modeļiem, kas apmācīti, pārsniedzot 10^{25} FLOP (skaitļošanas jaudas mērvienība), tiek pieņemts “sistēmiskais risks”. To sasniedz tikai priekšgala laboratorijas, un jebkurā gadījumā šie pienākumi gulstas uz modeļa nodrošinātāju, nevis jums.

ATSAUCEI – ŠIE IR JŪSU PIEGĀDĀTĀJA PIENĀKUMI, SPĒKĀ KOPŠ 2025. GADA 2. AUGUSTA

Pamata (53. pants): publiski pieejams apmācības datu kopsavilkums, autortiesību politika un tehniskā dokumentācija, ko pēc pieprasījuma dara pieejamu iestādēm. Sistēmiskā riska modeļiem (55. pants) papildus: modeļa novērtēšana, pretinieku testēšana un incidentu ziņošana.

Trīs slāņi.

Trīs dažādi atbildības nesēji.

Akts izveido skaidru slāņveida atbildības ietvaru. Izpratne par to, kurā slānī jūsu organizācija atrodas katrā VLMI mijiedarbībā, precīzi nosaka jūsu atbilstības pienākumus.

VLMI slāņveida atbildība

6.1. ATTĒLS · 25. PANTS · 51.–56. PANTS

L1
MODELIS

VLMI modelis

Pienākumi spēkā kopš 2025. gada 2. aug.

Pats apmācītais modelis. Pienākumu nesējs ir modeļa nodrošinātājs – OpenAI, Anthropic, Google, Meta, Mistral. L1 slānī nonākat tikai tad, ja apmācāt modeli vai būtiski modificējat atvērtu modeli un izlaižat to ar savu vārdu. Precizēšana (fine-tuning) vien to nedara.

GPTClaudeGeminiLlamaMistral

L2
SISTĒMA

MI sistēma

Galvenais pienākums: sistēmas nodrošinātājs (jūsu piegādātājs)

Uz modeļa būvētais produkts – tērzēšanas saskarne, API apvalks vai iebūvēts rīks. Vairumam MVU tā ir jūsu piegādātāja atbildība.

ChatGPTPerplexityNotion AIMicrosoft Copilot

L3
JŪS

Jūsu lietojums

Šeit sākas jūsu uzturētāja pienākumi

Kā jūs sistēmu integrējat un piemērojat sava uzņēmuma kontekstā. Riska līmeni nosaka jūsu konkrētais lietojuma gadījums.

Līgumu sagatavošanaKlientu portāla tērzēšanaPersonāla vadības ieteikumiMārketinga teksti

6.1. ATTĒLS Viens un tas pats modelis var būt pamatā desmitiem sistēmu un simtiem lietojuma gadījumu. Katram slānim ir savi pienākumi, un jūsu slānis (L3) gandrīz vienmēr ir tas, kur ir jūsu atbildība.

38

06. NODAĻA · 6.2. SADAĻA

Viens un tas pats MI rīks var būt minimāla *vai* augsta riska.

3. nodaļas riska ietvars attiecas uz VLMI rīkiem tieši tāpat kā uz jebkuru citu MI sistēmu. VLMI pievieno vienu niansi: paņemiet vienu asistentu, kuru jūsu komanda jau licencē – Copilot, ChatGPT, Gemini, lai kuru –, un uzticiet tam četrus uzdevumus. Rīks nemainās. Pienākumi gan mainās, jo risks izriet no uzdevuma.

MINIMĀLS – IEROBEŽOTS RISKS 1. UZDEVUMS · Iekšējo dokumentu sagatavošana Minimāls risks. Darbinieku MI pratība (kopš 2025. gada 2. febr.). Pārredzamība (50. pants), ja MI saturs tiek publicēts ārēji. Formāls novērtējums nav nepieciešams.	IEROBEŽOTS RISKS 2. UZDEVUMS · Atbildēšana klientiem jūsu tīrzētavā Jūsu pienākumi – pārredzamība (50. pants): marķēt MI ģenerētu saturu, informēt lietotājus, ka viņi mijiedarbojas ar MI. Nepieciešama darbinieku MI pratība.
AUGSTS RISKS · III PIELIKUMS AUGSTS RISKS 3. UZDEVUMS · Darba pieteikumu iesniedzēju atlase Augsts risks – III pielikums. Tas pats rīks, kas tagad pieņem lēmumus par cilvēkiem: atbilstības novērtēšana, tehniskā dokumentācija, žurnālu veidošana, cilvēka virsvadība, FRIA, ja piemērojams. Termins – 2027. gada 2. decembris.	IESPĒJAMIE NODROŠINĀTĀJA PIENĀKUMI NODROŠINĀTĀJS 4. UZDEVUMS · Iebūvēts produktā, ko pārdodat Pārzīmolojiet MI spēju kā savu produktu, un jūs varat kļūt par nodrošinātāju akta izpratnē. Šeit viena rīka piemērs beidzas – šeit jūs izmantotu API vai atvērtu modeli, nevis licencētu lietotni. Pilns izklāsts 6.4. sadaļā.

Līmenis izriet no jūsu lietojuma, nevis no piegādātāja produkta. Jebkurš līdzīgs asistents darbojas tāpat.

07

SEPTĪTĀ
NODAĻA

Citi normatīvie akti, kas ietekmē *ES MI aktu.*

MI akts nepastāv atrauti. Tas ietilpst plašākā ES digitālajā regulējumā – VDAR, Kiberneturības aktā, Datu aktā, Digitālo pakalpojumu aktā, NIS2 un nozaru tiesību aktos. MVU praktiskā atziņa katrā nodaļā ir viena un tā pati: veidojiet vienu integrētu atbilstības programmu, nevis sešus savstarpēji nošķirtas jomas.

SADAĻAS

7.1. Plašākā ekosistēma ·
7.2. VDAR · 7.3. Produktu drošums ·
7.4. Platformas un kritiskā infrastruktūra · 7.5.
Smilškastes

LASĪŠANAS LAIKS

16 minūtes

GALVENIE AKTI

VDAR · MDR · IVDR

CRA · Datu akts · DSA · NIS2

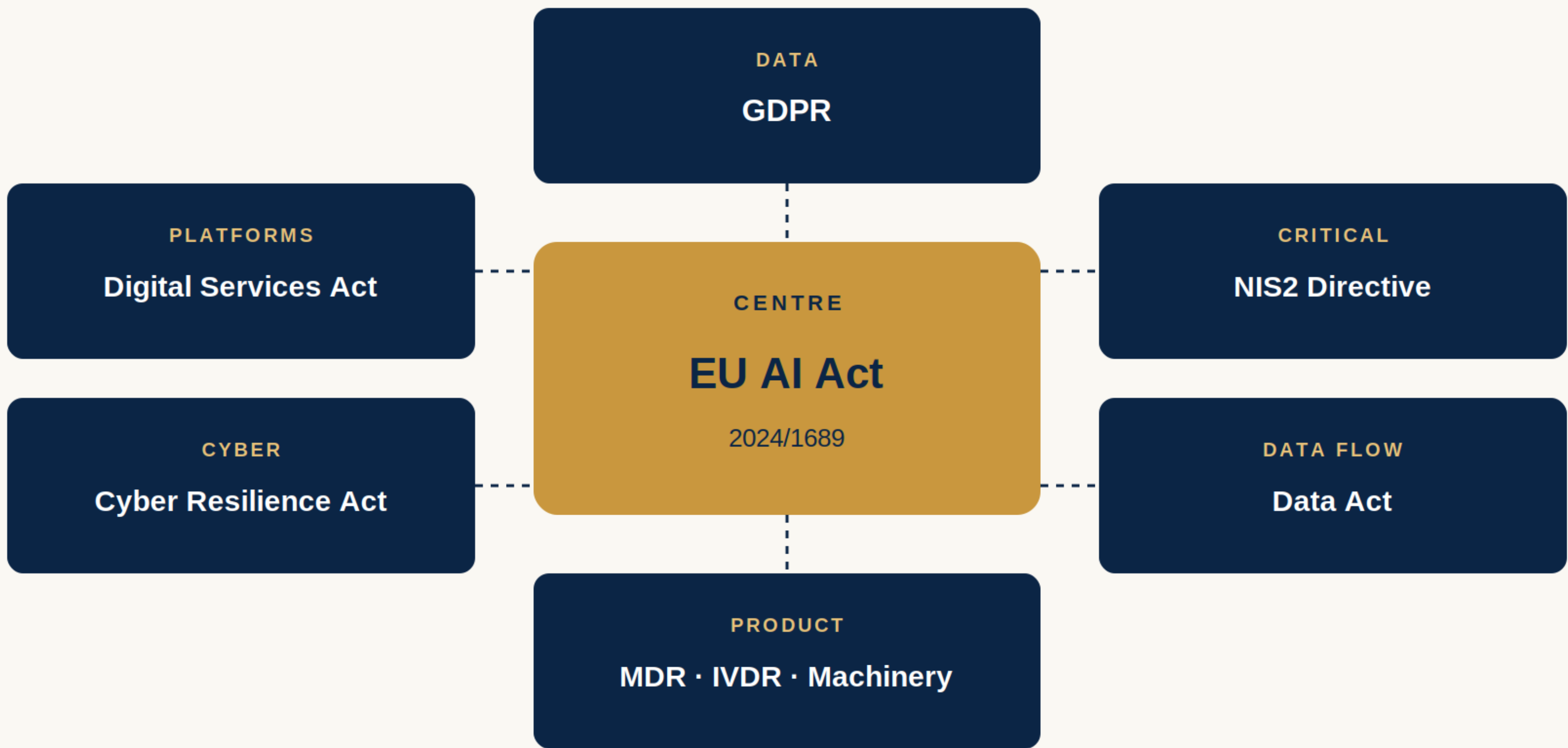
07 7.1. PLAŠĀKĀ EKOSISTĒMA

Viena ekosistēma. Viens atbilstības plāns.

ES MI akts ietilpst strauji mainīgā digitālajā regulatīvajā vidē, kas aptver datu aizsardzību, produktu drošumu, kibersdrošību, platformu pārvaldību un nozaru prasības. MVU praktiskā atziņa ir šāda: atbilstība vienam regulējumam parasti sekmē atbilstību citam. Viena integrēta programma ir gan efektīvāka, gan noturīgāka nekā katra likuma uzskatīšana par atsevišķu darba plūsmu.

ES regulatīvā ekosistēma ap MI aktu

7.1. ATTĒLS · MI TIESĪBU AKTI · DIGITĀLĀS EKONOMIKAS
TIESĪBU AKTI · NOZARU REGULĒJUMS

7.1. ATTĒLS MI akts centrā, ko ieskauj blakus esošie ES noteikumi. Iekšējais loks = tieša pārklāšanās ar vairumu MVU; ārējais loks = atkarīgs no nozares vai konteksta.

VIENA PROGRAMMA – DAUDZI NORMATĪVIE AKTI

Vairums nacionālo iestāžu un ES struktūru aktīvi mudina uz kopīgu atbilstības pieeju. Tehnisko dokumentāciju, riska un ietekmes novērtējumus, darbinieku apmācību un audita pēdas parasti var izveidot tā, lai tās vienlaikus atbilstu vairākām regulatīvajām prasībām. Neveidojiet atsevišķus silosus.

VDAR un MI akts – divas regulas, *viena datu programma.*

VDAR regulē, kā personas dati tiek vākti, apstrādāti, glabāti un aizsargāti. MI akts pievieno MI specifiskas prasības papildus VDAR, taču to neaizstāj. Attiecībā uz jebkuru MI sistēmu, kas apstrādā personas datus (bet tādas ir gandrīz visas, izņemot tīri iekšējos produktivitātes rīkus), abi režīmi jārisina kopā.

MIJIEDARBĪBAS JOMA	DETAĻAS	KOPĪGA ATBILSTĪBAS DARBĪBA
Datu kvalitāte Augsta riska MI un personas dati	Augsta riska MI parasti apstrādā personas datus. MI akta 10. panta datu kvalitātes prasības tieši sasaucas ar VDAR precizitātes, minimizēšanas un godprātības principiem.	Kartējiet visas savu MI sistēmu datu plūsmas. Nosakiet, kur tiek apstrādāti personas dati, un nodrošiniet, ka abi režīmi ir aptverti vienā datu pārvaldības politikā.
Ietekme DPIA un FRIA	Augsta riska MI uzturētājiem var būt nepieciešams veikt gan VDAR novērtējumu par ietekmi uz datu aizsardzību (DPIA), gan MI akta FRIA. Abi būtiski pārklājas gan tvēruma, gan metodikas ziņā.	Izmantojiet apvienotu DPIA/FRIA veidni – vairākas nacionālās datu aizsardzības iestādes tādu publicē. Viens novērtējums aptver abus režīmus, ietaupa laiku un nodrošina konsekveni.
Sodi Kumulatīvais naudas sodu risks	VDAR: līdz 4 % no gada apgrozījuma pasaulē. MI akts: līdz 7 %. Ar datiem saistīta MI incidenta gadījumā abi regulatori var rīkoties paralēli.	Neatdaliet VDAR un MI akta atbilstību. Viena atbildīgā persona vai komanda integrētai MI un datu atbilstībai.

Ja jūsu MI atrodas regulētā *fiziskā produktā*.

Fiziskos produktos iestrādātam MI papildus MI aktam jāatbilst spēkā esošajiem ES produktu drošuma tiesību aktiem. Galvenie normatīvie akti: Mašīnu regula, Medicīnisko ierīču regula (MDR) un In vitro diagnostikas regula (IVDR). MI akts papildina jau esošos sertifikācijas režīmus ar kiberdrošības un virsvadības prasībām, un viena CE zīme var aptvert abus.

REGULA	SAISTĪBA AR MI	MVU DARBĪBA
 Mašīnu regula	Attiecas uz MI, ko izmanto kā drošības sastāvdaļu mašīnās. Iestājas A kategorijas (I pielikums) augsta riska MI klasifikācija.	Pārbaudiet, vai jūsu ar MI aprīkotajām mašīnām nepieciešama atjaunināta tehniskā dokumentācija abos režīmos. Laikus sazinieties ar savu paziņoto struktūru.
 Medicīnisko ierīču regula (MDR)	Attiecas uz MI medicīniskajās ierīcēs. A kategorijas augsta riska MI. Sākumpunkts ir jau esošā MDR sertifikācija.	Paplašiniet savu esošo MDR tehnisko lietu, lai aptvertu MI akta kiberdrošības un cilvēka virsvadības prasības. Struktūra parasti var veikt abus novērtējumus.
 In vitro diagnostikas regula (IVDR)	Attiecas uz MI in vitro diagnostikas medicīniskajās ierīcēs. Tāds pats princips kā MDR.	Pārbaudiet savas MI sastāvdaļas vienlaikus attiecībā pret IVDR un MI aktu. Kopīga atbilstības novērtēšana ir efektīvākais ceļš.

Ja jūsu MI kvalificējas kā “produkts” kādā no šīm regulām, atjauniniet savu tehnisko dokumentāciju divkāršai atbilstībai. Paziņoto struktūru maksām MVU piemērojami samērīgi samazinājumi – pajautājiēt savai paziņotajai struktūrai par MVU paredzētajām novērtēšanas paketēm.

VIENA CE ZĪME APTVER ABUS – JA TAS PAREDZĒTS JAU NO PAŠA SĀKUMA
CE zīmes sistēma ir ES kopīgā atbilstības valoda produktu drošuma, MI, kiberdrošības un citās jomās. Projektēšana apvienotai CE zīmei jau no pirmās dienas izmaksā ievērojami lētāk nekā divas paralēlas sertifikācijas, kas tiek pielāgotas jau izlaistam produktam.

Ja pārvaldāt platformu – vai darbojaties kritiskajā infrastruktūrā.

Vēl divi regulatīvie ietvari tieši skar MVU, kas izmanto MI tiešsaistes platformās vai kritisko pakalpojumu nozarēs. DSA pastiprina pārredzamības pienākumus attiecībā uz MI ģenerētu saturu. NIS2 pastiprina kiberdrošības un incidentu ziņošanas pienākumus. Abus parasti var risināt vienā politikā, ja to plāno laikus.

TIESĪBU AKTS	UZ KO TAS ATTIECAS	MIJIEDARBĪBA AR MI AKTU	MVU DARBĪBA
Digitālo pakalpojumu akts (DSA)	Tiešsaistes platformas un starpniecības pakalpojumi. Attiecas, ja pārvaldāt platformu, kas mitina lietotāju veidotu vai MI ģenerētu saturu.	Prasa platformām marķēt MI ģenerētu saturu – tieši saskaņā ar MI akta 50. panta pārredzamības prasībām. Viena satura politika var aptvert abas.	Ja pārvaldāt platformu, izveidojiet savu MI satura marķēšanas un moderācijas politiku tā, lai tā vienlaikus atbilstu gan Digitālo pakalpojumu akta (DSA), gan 50. panta prasībām.
NIS2 direktīva	Būtisko pakalpojumu un kritiskās infrastruktūras operatori. Paplašināts tvērums salīdzinājumā ar NIS1 – tagad arī atkritumu apsaimniekošana, pasta pakalpojumi un ražošana virs noteiktiem sliekšņiem.	Stiprina kiberdrošību un incidentu ziņošanu MI būtisko pakalpojumu nozarēs. NIS2 termiņi un MI akta nopietnu incidentu ziņošana jāsaskaņo.	Ja jūsu MI atrodas kādā no NIS2 aptvertajām nozarēm, saskaņojiet savu incidentu reaģēšanu un ziņošanu tā, lai vienā protokolā izpildītu abu režīmu prasības.

Kur DSA / NIS2 / MI akts pārklājas praksē

DSA	KOPĪGS AR MI AKTU	NIS2
- Satura marķēšana platformās - Moderācijas pārredzamības ziņojumi - Algoritmisko ieteikumu sistēmu pārredzamība	50. panta marķēšana - Nopietnu incidentu ziņošana - Lietotāju un skarto personu tiesības	- Kiberdrošības riska pārvaldība 24 un 72 stundu incidentu ziņošanas logi - Piegādes ķēdes drošības pienākumi

7.3. ATTĒLS Pārklāšanās zona ir tur, kur kopīga atbilstība atmaksājas. Izveidojiet vienu marķēšanas politiku, vienu incidentu ziņošanas rokasgrāmatu, vienu piegādes ķēdes garantiju kopumu.

Regulatīvās smilškastes – *jūsu MVU priekšrocība.*

Regulatīvās smilškastes – uzraudzītas testēšanas vides, ko nodrošina valsts kompetentās iestādes, – ir viens no vērtīgākajiem rīkiem MVU, kas saskaras ar pārklājošām regulatīvajām prasībām. Dalībvalstīm MI regulatīvās smilškastes jāizveido līdz 2026. gada 2. augustam (sk. arī 2026. gada digitālās Omnibus regulas izmaiņas). Tās ļauj organizācijām kontrolētā vidē testēt MI sistēmas attiecībā pret vairākiem regulatīvajiem ietvariem (MI aktu, VDAR, CRA, nozaru tiesību aktiem) par zemu maksu vai bez maksas MVU.

01

Testējiet vairākos režīmos

Vienlaikus pārbaudiet atbilstību MI aktam, VDAR, CRA un nozares tiesību aktiem – klātesot uzraugošajai iestādei – pirms produkta laišanas tirgū.

02

MVU un jaunuzņēmumu prioritāte

Prioritāra piekļuve MVU un jaunuzņēmumiem ir noteikta likumā. Jums nav jākonkurē par vietām ar lielākiem uzņēmumiem.

03

Praktiskas regulatora vadlīnijas

Tiešas interpretācijas vadlīnijas mazina atbilstības nenoteiktību un samazina risku jauniem lietojuma gadījumiem, kurus regulējums skaidri neparedz.

04

Ātrāka nonākšana tirgū

Dalība smilškastē var paātrināt atbilstoša MI nonākšanu tirgū, laikus atklājot regulatīvās problēmas un apliecinot labticību uzraudzītājam.

TRĪS SOĻI, KO SPERT ŠONEDĒĻ

1. Pārbaudiet savas valsts kompetentās iestādes tīmekļvietnē smilškastu pieejamību un pieteikšanās kalendāru.
2. Kartējiet, kuri blakus esošie režīmi attiecas uz jūsu MI lietojuma gadījumu (VDAR, CRA, MDR/IVDR, DSA, NIS2).
3. Apkopojiet jau esošo dokumentāciju – vairums smilškastu kā sākumpunktu pieņem jūsu esošo tehnisko lietu.

NOSLĒDZOT ŠO ZIŅOJUMU

No noteikumiem uz vienu integrētu programmu.

No 1. līdz 7. nodaļai ES MI akts ir izskatīts no sākuma līdz beigām: definīcijas, darbības joma un lomas, riska piramīda, MI pratība, pārredzamība, VLMI un apkārtējā ekosistēma. Atliek īstenošana. Uz aizmugurējā vāka apkopotas caurviju līnijas un viens princips, kas tās visas saista kopā.

Praktiska atbilstība MVU *uzturētājiem*.

Pārvaldāmi pienākumi MVU, kas izmanto zema un ierobežota riska MI rīkus. Vislielākais svars ir trīs pienākumiem – cilvēka virsvadībai, ievaddatiem un incidentu ziņošanai –, kā arī piegādātāju uzticamības pārbaudes kontrolesarakstam, kas pasargā jūs gan komerciāli, gan juridiski.

SADAĻAS

- 8.1. Uzturētāja galvenie pienākumi
- 8.2. Piegādātāju uzticamības pārbaude

KAM TAS PAREDZĒTS

MVU, kas izmanto ChatGPT, Claude, Copilot un līdzīgus rīkus

LASĪŠANAS LAIKS

7 minūtes

— 8.1. SADAĻA · VLMI RĪKU UZTURĒTĀJIEM

Vislielākais svars ir trīs pienākumiem.

2. nodaļas uzturētāja pienākumi attiecas uz VLMI rīku lietošanu tāpat kā uz jebkuras MI sistēmas ieviešanu. VLMI kontekstā – kur piegādātājs kontrolē modeli, bet jūs kontrolējat, kā un kur to izmanto, – īpašs svars ir trim pienākumiem.

PIENĀKUMS 01

Cilvēka virsvadība

VLMI modeļi var radīt ticamus, bet faktoloģiski nepareizus iznākumus (“halucinācijas”). Darbiniekiem jāatpazīst kļūdas, jāapšaubā iznākumi un jā saglabā pilnvaras pieņemt galīgos lēmumus.

JŪSU SOLIS

Apmāciet darbiniekus pārbaudīt iznākumus, pirms rīkoties. Dokumentējiet, kam ir lēmuma atcelšanas pilnvaras un kad viņiem jāiejaucas.

PIENĀKUMS 02

Ievaddatu pārvaldība

Jūs esat atbildīgs par to, kādus datus ievadāt. Klientu dati, personas dati un konfidenciāli dokumenti, kas tiek nosūtīti kā uzvednes, *rada atbilstības riskus jums*, nevis pakalpojuma sniedzējam.

JŪSU SOLIS

Publiskojiet skaidru politiku par to, kādus datus drīkst un nedrīkst ievadīt MI rīkos. Tas ir arī aktuāls VDAR risks.

PIENĀKUMS 03

Incidentu ziņošana

Ja VLMI rīks rada nopietnu kaitējumu veselībai, drošībai vai pamattiesībām, jums bez nepamatotas kavēšanās jāziņo nodrošinātājam un/vai nacionālajām iestādēm.

JŪSU SOLIS

Jūsu piegādātāja līgumam jāatbalsta jūsu incidentu ziņošana. Ja tas tā nav, novērsiet šo trūkumu, pirmsturpināt ieviešanu.

PRECIZĒŠANAS ROBEŽA – KAD JŪS KĻŪSTAT PAR NODROŠINĀTĀJU

Ja būtiski modificējat VLMI modeli – mainot tā veiktspēju, paredzēto nolūku vai riska profilu, tostarp ar precizēšanu (fine-tuning) vai uzvedņu inženieriju plašā mērogā –, jūs varat pāriet no uzturētāja uz nodrošinātāja statusu. Nodrošinātāja pienākumi ir ievērojami smagāki, tostarp atbilstības novērtēšana un CE zīme augsta riska sistēmām. Pirms turpināt, konsultējieties ar specializētu juristu.

PADOMS MVU · IZVEIDOJIET VIENAS LAPPUSES IERAKSTU

Par katru lietoto MI rīku uzrakstiet vienu lappusi, kurā norādīts atbildīgais, lēmuma atcelšanas pilnvaras, datu ievades politika un incidentu ziņošanas ceļš. Reģistrējiet to kā atbilstības dokumentu. Pārskatiet, kad mainās darbinieki vai piegādātāji.

8.2. SADAĻA · PIRMS PARAKSTĀT VAI PAGARINĀT

Astoņi jautājumi, uz kuriem jūsu MI piegādātājam jāspēj atbildēt

Izejiet cauri šim kontrolosarakstam, pirms parakstāt vai pagarināt jebkuru MI rīka līgumu – VLMI vai citu. Šie jautājumi pasargā jūs gan komerciāli, gan juridiski: tie dod līgumisku pamatu rīkoties, ja kaut kas noiet greizi. Dokumentējiet atbildes un pievienojiet tās saviem atbilstības dokumentiem.

01 Vai rīka paredzētais nolūks ir definēts rakstiski? Bez tā nav iespējams klasificēt sistēmas riska līmeni. Nav rakstiskas definīcijas = nav aizstāvama atbilstības pozīcija. Pieprasiet sistēmas karti vai produkta aprakstu.

02 Vai piegādātājs nodrošina sistēmas karti vai modeļa dokumentāciju? Jums jāsaprot, ko sistēma spēj un ko nespēj. Ja dokumentācijas nav, jūs nevarat apliecināt regulatoram vai auditoram, ka esat veicis pienācīgu pārbaudi.

03 Vai piegādātājs izmantos mūsu datus vai uzvednes sava modeļa apmācībai? Ja jā, pastāv aktuāls konfidencialitātes un VDAR risks. Uzņēmējdarbībā tas līgumiski jāizslēdz. Iegūstiet rakstisku apstiprinājumu.

04 Kur dati tiek apstrādāti un glabāti? Datu izvešana ārpus ES bez aizsardzības pasākumiem var pārkāpt VDAR. Apstrādei ārpus ES nepieciešami dokumentēti nosūtīšanas mehānismi (piem., līguma standartklauzulas).

05 Vai varam eksportēt MI darbības žurnālus audita vajadzībām? Augsta riska lietojumam darbības žurnāli ir obligāti. Ja piegādātājs tos nevar nodrošināt, jūs nevarat izpildīt savus incidentu ziņošanas pienākumus saskaņā ar aktu.

06 Vai mūs informēs pirms būtiskiem modeļa atjauninājumiem vai izmaiņām? Nepaziņotas izmaiņas var vienā naktī mainīt sistēmas riska profilu. Iepriekšējs brīdinājums ļauj pārvērtēt klasifikāciju, pirms atjauninājums stājas spēkā.

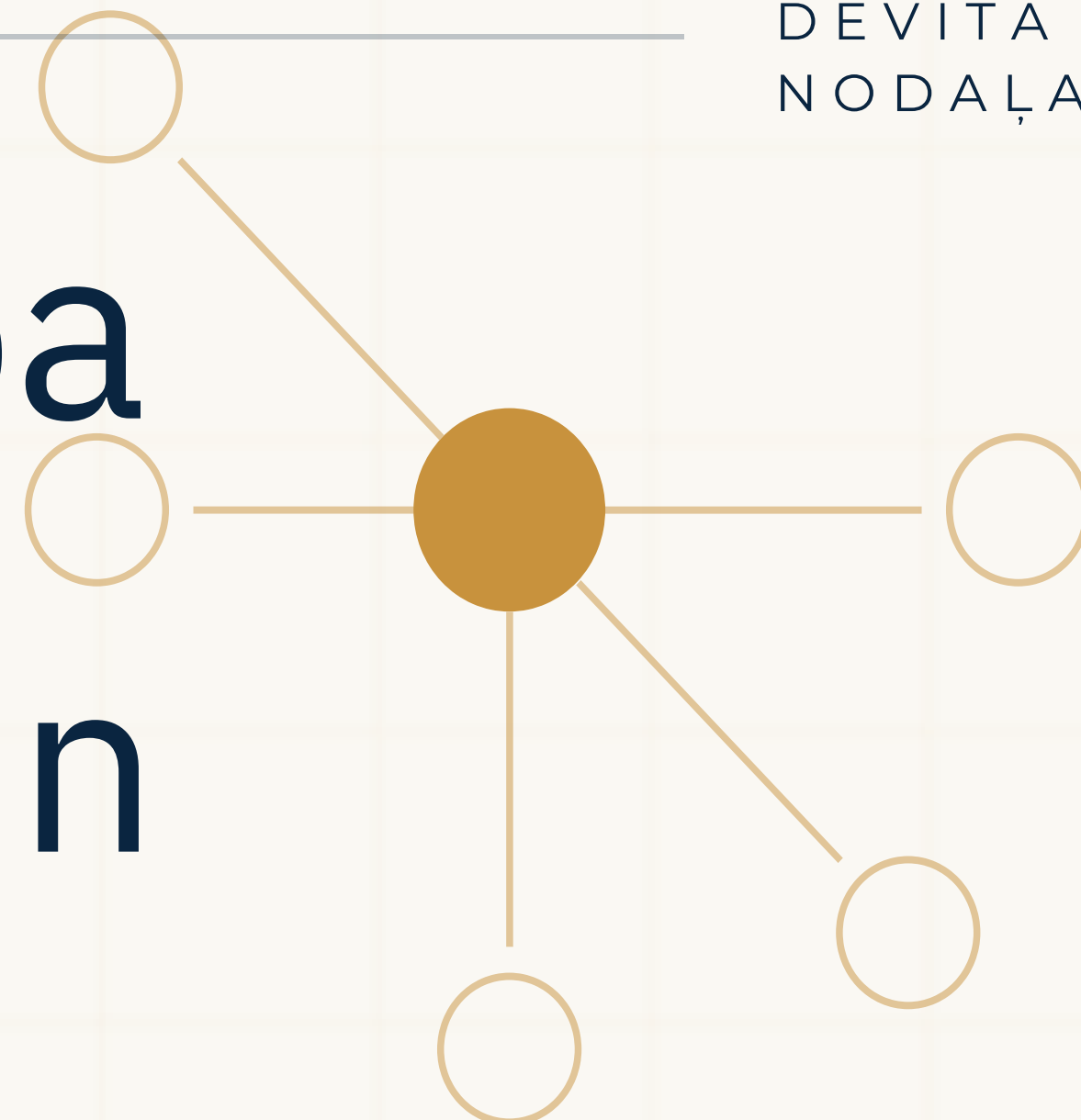
07 Vai līgumā ir iekļauta atbilstības sadarbības klauzula? Ja regulators sāk izmeklēšanu, jums nepieciešams līgumisks pamats, lai piespiestu piegādātāju sadarbīties. Bez šīs klauzulas jums nav izpildes mehānisma.

08 Vai piegādātājs skaidri atzīst ES MI aktu? Piegādātāji, kas nespēj apstiprināt izpratni par aktu, ir pārvaldības risks jebkurai ieviešanai ES tirgū. Tā ir pamata uzticamības pārbaudes prasība.

JA JŪSU PIEGĀDĀTĀJS NEVAR ATBILDĒT UZ 3., 4., 5. VAI 7. JAUTĀJUMU

3. un 4. jautājums – aktuāls VDAR risks jau šodien. Apturiet rīka izmantošanu personas vai klientu datiem, līdz tas ir atrisināts. | 5. jautājums – nav iespējams izpildīt incidentu ziņošanas pienākumus nevienam augsta riska lietojuma gadījumam. Neieviesiet augsta riska vidē, kamēr tas nav atrisināts. | 7. jautājums – nav līgumiska izpildes mehānisma. Pirms pagarināšanas nododiet juristiem.

Praktiska atbilstība nodrošinātājiem un *augsta riska* *uzturētājiem.*

Seši soļi līdz bāzes atbilstībai, dokumentācijas komplekts, ko var izveidot bez juridiskās nodaļas, un samērīgs riska pārvaldības process, kas veidots mazām komandām.

SADAĻAS

9.1. Nodrošinātāja pienākumi ·
9.2. Tehniskā dokumentācija · 9.3. Riska
pārvaldība · 9.4. Virsvadība · 9.5. Datu
pārvaldība

KAM TAS PAREDZĒTS

Augsta riska uzturētājiem un
visiem nodrošinātājiem

GALVENIE PANTI

9. pants – risks · 10. pants – dati
11. pants – dokumentācija · 14. pants –
virsvadība

— 9.1. SADAĻA · NODROŠINĀTĀJA CEĻŠ

Seši soļi līdz bāzes atbilstībai.

Pats akts paredz loģisku secību – apstipriniet, kas jums ir, nosakiet atbildīgo, dokumentējiet to, aktīvi pārvaldiet risku, izveidojiet virsvadību un nepārtraukti uzraugiet. Sāciet jau tagad ar minimālo dzīvotspējīgo dokumentācijas kopumu; paplašiniet to, kad tiek publicētas oficiālās vadlīnijas.

9.1. ATTĒLS Sešu soļu īstenošanas ceļvedis. Katrs balstās uz iepriekšējo – bez nosaukta atbildīgā 2. solī nekas cits neturas.

1

APSTIPRINIET SAVU KLASIFIKĀCIJU

Dokumentējiet rakstiski, ka jūsu sistēma ir augsta riska sistēma, un fiksējiet savu lomu (nodrošinātājs vai uzturētājs). Auditora pirmais jautājums būs: kā jūs klasificējāt šo sistēmu un kāpēc? Jūsu atbildei jābūt rakstiskai, datētai un parakstītai.

2

NOSAKIET ATBILDĪGO

Norīkojiet vienu konkrētu personu, kas atbild par MI atbilstību. Mazā komandā tam nav jābūt jaunam darbiniekam, taču kādam ir jābūt pilnvarām apturēt ieviešanu, ja kaut kas nav kārtībā.

3

DOKUMENTĒJIET SISTĒMU

Tehniskā dokumentācija, kas aptver: ko sistēma dara, kādus datus tā izmanto, ko tā ir paredzēta izveidot vai ieteikt un kādi ir tās zināmie ierobežojumi. Sāciet ar vienas lappuses sistēmas aprakstu; paplašiniet pēc vajadzības (11. pants).

4

IZVEIDOJIET SAVU RISKĀ PĀRVALDĪBAS PROCESU

Riska pārvaldība saskaņā ar aktu ir nepārtraukts process visā sistēmas darbībā, nevis vienreizējs uzdevums. Nosakiet, kas var notikt greizi, dokumentējiet to un pārskatiet, kad sistēma mainās vai notiek incidenti.

5

IEVIESIET CILVĒKA VIRSVADĪBU

Pirms ieviešanas nosakiet, kurš pārskata MI iznākumus, kādos apstākļos iznākumus var atcelt un kā lēmums tiek fiksēts. Dokumentēti, nevis tikai praksē. Darbinieku apmācība ir obligāta saskaņā ar MI prasības (4. pants).

6

IEVIESIET UZRAUDZĪBU

Reģistrējiet MI darbību, periodiski to pārskatiet, nosakiet incidentu ziņošanas sliksni un eskalācijas ceļu. Uzturētāji glabā žurnālus ≥ 6 mēnešus. Nodrošinātāji glabā ilgāk atbilstoši tehniskajai dokumentācijai.

ĪSTENOŠANAS GRAFIKS

Vairums augsta riska pienākumu saskaņā ar pašreizējo MI akta tekstu piemērojami no 2026. gada 2. augusta – ņemot vērā 11. nodaļā aprakstītos omnibus grozījumus. VLMI nodrošinātājiem pienākumi ir spēkā kopš 2025. gada augusta; MI prasība piemērojama kopš 2025. gada 2. februāra. Negaidiet Komisijas veidnes, pirms sākat.

Jums nav vajadzīga juridiskā nodaļa, lai izpildītu 11. pantu.

Turpmāk minētie seši dokumenti aptver visticamākās regulatīvās pārbaudes jomas un ir izveidojami jebkurai mazai komandai. Sāciet ar pirmajiem četriem – tie ir praktisks sākumpunkts gatavošanās atbilstībai

DOKUMENTS	KAS TAJĀ JĀIETVER	KAM TAS VAJADZĪGS	PRIORITĀTE
Sistēmas apraksts	MI sistēmas nolūks, ievade, iznākumi, zināmie ierobežojumi un paredzētie lietotāji.	Nodrošinātājiem un uzturētājiem	SĀCIET ŠEIT
Riska reģistrs	Identificētie riski, iespējamības novērtējums, mazināšanas pasākumi un plānotie pārskatīšanas datumī.	Nodrošinātājiem un uzturētājiem	SĀCIET ŠEIT
Cilvēka virsvadības protokols	Kurš pārskata MI iznākumus, eskalācijas process, pilnvaras un nosacījumi iznākuma atcelšanai.	Nodrošinātājiem un uzturētājiem	SĀCIET ŠEIT
Incidentu žurnāls	Datums, apraksts, veiktā darbība, iznākums un veiktā paziņošana (ja tāda bija).	Nodrošinātājiem un uzturētājiem	SĀCIET ŠEIT
Datu pārvaldības uzskaitē	Datu avoti, veiktās kvalitātes pārbaudes, neobjektivitātes novērtēšanas metodika un konstatējumi.	Tikai nodrošinātājiem	PIEVIENOJIET PĒC TAM
Atbilstības novērtēšana	Pierādījumi, ka sistēma atbilst visām augsta riska prasībām pirms laišanas tirgū.	Tikai nodrošinātājiem	PIRMS LAIŠANAS TIRGŪ

MINIMĀLAIS DZĪVOTSPĒJĪGAIS ATBILSTĪBAS KOMPLEKTS

Pirmos četrus dokumentus – sistēmas aprakstu, riska reģistru, virsvadības protokolu, incidentu žurnālu – maza komanda var izveidot vienā koncentrētā nedēļā. Pārejiet uz Komisijas vienkāršotajām veidnēm (gaidāmas saskaņā ar 11. pantu), kad tās tiks publicētas. Negaidiet uz tām.

Eiropas Komisija līdz 2026. gada sākumam nebija publicējusi oficiālu MVU īstenošanas ietvaru. Šajā lappusē norādītie soļi un dokumenti ir izveidoti tieši no akta prasībām. Regulāri sekojiet MI akta palīdzības dienestam (ai-act-service-desk.ec.europa.eu), tiklīdz parādās oficiālas vadlīnijas.

Riska pārvaldības sistēma. Nevis riska pārvaldības nodaļa.

9. pants prasa riska pārvaldības sistēmu, nevis riska pārvaldības nodaļu. Mazai komandai tas nozīmē četras pastāvīgas prakses, nevis vienreizēju novērtējumu.

 Identificējiet ieviešanas pirms Par katru lietojuma gadījumu: kas notiek, ja iznākums ir nepareizs? Kas tiek skarts? Cik nopietni? Pierakstiet atbildes – vienas lappuses pirms ieviešanas kontrolsaraksts, ko pārskatījis norīkots atbildīgais par atbilstību, ir dokumentēta riska identifikācija.	 Maziniet, ko varat Mainiet sistēmu, pievienojiet cilvēka pārbaudes soļus, ierobežojiet lietojuma gadījumu vai pieņemiet risku ar dokumentētu pamatojumu. Nedokumentēta riska pieņemšana nav derīga atbilstības pozīcija.	 Pārskatiet, kad kaut kas mainās Modeļa atjauninājums, jauns lietojuma gadījums, jauns datu avots vai ziņota kļūda – katrs no tiem prasa jaunu pārskatīšanu. Iestrādājiet šos izraisītājus skaidri savā riska reģistrā – atzīmējiet “pēdējoreiz pārskatīts” un “nākamās pārskatīšanas izraisītājs”.	 Saglabājiet samērīgumu Akts prasa regulatoriem, izvērtējot atbilstību, ņemt vērā MVU mērogu. Divu lappušu riska reģistrs, kas uzturēts aktuāls, ir aizstāvamāks nekā piecdesmit lappušu dokuments, kas nekad nav atvērts.
--	--	--	---

SAMĒRĪGUMS IR REDZAMS UZ PAPĪRA

Atbilstība nepieaug lineāri līdz ar komandas lielumu. Akts sagaida, ka jūs identificēsiet, mazināsi, pārskatīsi un dokumentēsi riskus samērīgi ar savu darbību. Mazas komandas aizstāvama riska lieta ir īsa, aktuāla un izsekojama līdz lēmumiem – nevis gara, visaptveroša un pamesta.

Kā “nepārtraukts process” izskatās praksē

Riska pārvaldība nav mape, ko aizpilda un noliek plauktā. Aizstāvama pozīcija ir reģistrs, kas parāda kustību: pārskatīšanas datumus, slēgtos riskus, jaunus riskus, kas pievienoti, mainoties modelim, pamatojumus, kad risks tiek pieņemts. Auditori meklēs izsekojamību – kurš izlēma, kad un uz kāda pamata – daudz vairāk nekā visaptverošumu.

Trīs konkrētas virsvadības prasības.

14. pants prasa, lai augsta riska MI sistēmas ļautu cilvēkiem saprast, uzraudzīt un atcelt iznākumus. MVU tas nozīmē trīs konkrētas prasības, kurām jābūt izpildītām pirms ieviešanas.

14. pants · 01

APMĀCIET

Darbinieku kompetence

Darbiniekiem, kas izmanto sistēmu, jābūt apmācītiem atpazīt, kad iznākumi nav uzticami. MI pratība ir obligāts pienākums, nevis neobligātas vadlīnijas.

KĀ ĪSTENOT

MI specifiska apmācība jauno darbinieku uzņemšanā un ikgadējos atsvaidzināšanas ciklos. Dokumentējiet pabeigšanu. Augsta riska MI gadījumā apmācībai jābūt lomai specifiskai un jāaptver konkrētie sistēmas kļūmju veidi.

14. pants · 02

PILNVAROJIET

Lēmuma atcelšanas pilnvaras

Kādam jābūt skaidrām pilnvarām un norādījumam atcelt MI iznākumu. Dokumentēti – kas ir šī persona un kādos apstākļos tai jāiejaucas.

KĀ ĪSTENOT

Norādiet personu(-as) savā cilvēka virsvadības protokolā. Definējiet izraisītājus (piem., iznākuma ticamība zem sliekšņa; iznākums nelabvēlīgi ietekmē kādu personu).

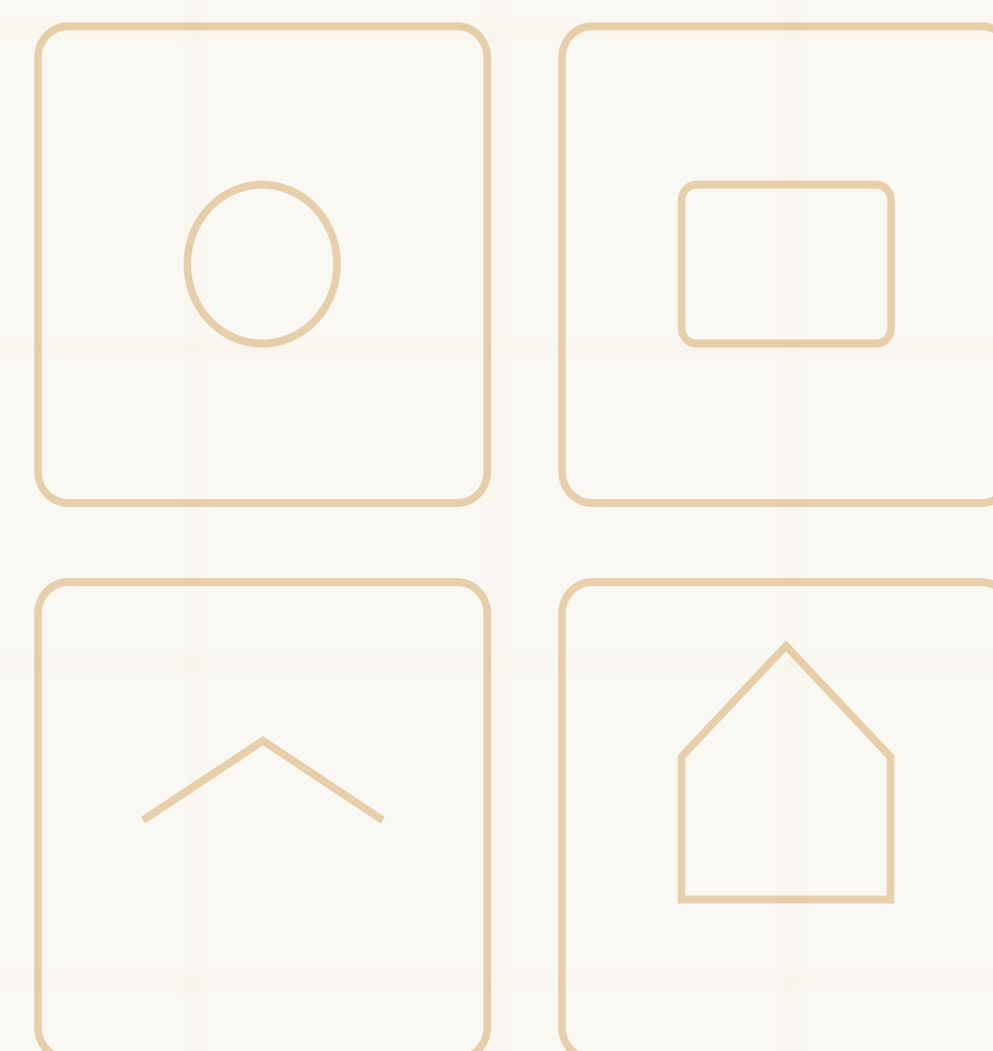
NEKĀDU AUTONOMU GALĪGO LĒMUMU

Sistēma nedrīkst autonomi pieņemt galīgos lēmumus lietojuma gadījumos, kuros akts prasa cilvēka pārbaudi. Pārbaudiet savas pašreizējās MI atbalstītās darbplūsmas jau tagad. Ikvienu, kurā MI iznākums tieši noved pie būtiskām sekām bez cilvēka pārbaudes, pirms ieviešanas jāpārprojektē.

Datu pārvaldība – ko glabājat lietā.

LOMA	VEIDS	GALVENAIS PIENĀKUMS	MINIMĀLĀ ATBILSTĪBAS POZĪCIJA
Uzturētājs	Trešās puses MI	Ziniet, kādus datus ievadāt sistēmā. Personas dati, klientu dati un konfidenciāla informācija, kas nosūtīta kā ievade, ir jūsu, nevis piegādātāja, atbildība.	Dokumentēta datu ievades politika: ko drīkst un ko nedrīkst izmantot kā MI ievadi. Saskaņojiet to ar savu VDAR datu apstrādes reģistru. Informējiet visus darbiniekus.
Uzturētājs	Pārklāšanās ar VDAR	Neievadiet datus, kurus jums nav atļauts izmantot saskaņā ar VDAR. MI akts pastāv līdzās datu aizsardzības tiesībām – tas tās neatceļ.	Pārskatiet VDAR datu apstrādes uzskaiti. Pārlicinieties, ka MI rīku lietošanu aptver tiesisks pamats un, ja piemērojams, DPIA. Aktuāls trūkums daudziem MVU.
Nodrošinātājs	Pašu MI	Dokumentējiet datu avotus, veiktos datu kvalitātes novērtēšanas soļus un to, kā apmācības, validācijas un testēšanas datu kopās tika pārbaudīta neobjektivitāte.	Datu zinātnes komanda nav nepieciešama. Prasību izpilda godīga dokumentācija par to, ko pārbaudījāt, ko atklājāt un ko darījāt.

Nozarēm pielāgotas *vadlīnijas.*

Augsta riska klasifikācija nav abstrakta – lai gan akts nesniedz nozarēm pielāgotas vadlīnijas, tas mērķē uz konkrētām nozarēm, kurās MI lēmumi skar pamattiesības. Redzamākie piemēri ir personāla vadība, finanses, izglītība un veselības aprūpe: **pārbaudiet savus lietojuma gadījumus attiecībā pret katru nozari un riska klasi.**

SADAĻAS

10.1. Lielas ietekmes nozares

10.2. Nozaru prioritātes

PIELIKUMI

III pielikuma 3., 4., 5. iedaļa

I pielikums · Drošības sastāvdaļas

ATTIECAS UZ

Visiem MVU neatkarīgi no lieluma, ja darbojaties šajās nozarēs

— 10.1. SADAĻA · ČETRAS NOZARES.

Nozares, kurās akta ietekme ir vislielākā.

Ja jūsu organizācija ievieš MI lietojumus, kas norādīti I pielikumā (MI sistēmas, kas integrētas produktos, uz kuriem jau attiecas ES drošuma tiesību akti, piemēram, medicīniskajās ierīcēs vai transportlīdzekļos) vai III pielikumā (patstāvīgas MI sistēmas, ko izmanto kritiskās jomās), augsta riska atbilstības prasības piemērojamas neatkarīgi no uzņēmuma lieluma. Tomēr klasifikācija ir stingri atkarīga no konkrētā lietojuma gadījuma.

Pārbaudiet savus lietojuma gadījumus attiecībā pret katru lietojuma gadījuma aprakstu – ne katrs MI lietojums šajās piemēra nozarēs pakļauj jūs augsta riska režīmam un tā pienākumiem.

III PIELIKUMA 4. IEDAĻA · AUGSTS RISKS

Personāla vadība un atlase

MI, ko izmanto CV atlasei, kandidātu izvērtēšanai vai darbinieku uzraudzībai. Piemērojams neatkarīgi no uzņēmuma lieluma.
Uzsvars: datu kvalitāte, lai novērstu diskriminējošu neobjektivitāti; cilvēka pilnvaras atcelt lēmumu katrā lēmuma punktā.

III PIELIKUMA 5. IEDAĻA · AUGSTS RISKS

Finanšu pakalpojumi

MI kredītvērtēšanai vai piekļuves būtiskiem pakalpojumiem (apdrošināšanai, bankām) izvērtēšanai. Galvenās atbilstības prasības ir pārredzamība, cilvēka virsvadība un uzskaitē.
Nodrošinātājiem jāuztur tehniskā dokumentācija.

III PIELIKUMA 3. IEDAĻA · AUGSTS RISKS

Izglītība

MI uzņemšanai izglītības iestādēs vai profesionālās apmācības izvērtēšanai.
Uzsvars: stingra cilvēka virsvadība, lai novērstu sistēmiskas netaisnības nostiprināšanos. Automatizētas vērtēšanas vai ranžēšanas sistēmas prasa dokumentētu cilvēka pārbaudi būtisku lēmumu gadījumā.

I PIELIKUMS · DROŠĪBAS SASTĀVDAĻAS · AUGSTS RISKS

Veselības aprūpe

MI, kas integrēts medicīniskajās ierīcēs vai I pielikumā aptvertajās drošības sastāvdaļās, prasa pilnu atbilstības novērtēšanu un CE zīmi – papildus atbilstībai MDR vai IVDR. Konsultējieties ar specializētu regulatīvo juristu.

MĀRKETINGA APGALVOJUMI UN RISKA KLASIFIKĀCIJA

Produktu apraksti, mārketinga materiāli un pārdošanas apgalvojumi palīdz noteikt MI sistēmas paredzēto nolūku ES MI akta izpratnē. Ja šajos materiālos sistēma aprakstīta kā tāda, kas pieņem vai būtiski ietekmē lēmumus jomās, kuras aptver I vai III pielikums, tie var norādīt, ka sistēma ietilpst augsta riska režīmā. Pirms publicēšanas pārliedzieties, ka mārketinga apgalvojumi precīzi atspoguļo sistēmas paredzēto nolūku un spējas un atbilst tās regulatīvajai klasifikācijai.

Tabulā izcelti praksē visbiežāk sastopamie augsta riska MI lietojuma gadījumi; tomēr III pielikums ietver arī papildu kategorijas, piemēram, biometriju, kritisko infrastruktūru, tiesībsardzību, migrācijas un robežkontroles pārvaldību, kā arī tiesvedību un demokrātiskos procesus.

Kur ieguldīt atbilstības pūles – četri lietojuma gadījumi

NOZARE	AUGSTA RISKA KLASIFIKĀCIJA	GALVENAIS ATBILSTĪBAS UZSVARS	NEPIECIEŠAMA SPECIĀLISTA IESAISTE
 Personāla vadība un atlase	III pielikuma 4. iedaļa – nodarbinātība, darbinieku vadība, piekļuve pašnodarbinātībai	Novērsiet diskriminējošu neobjektivitāti ar datu kvalitātes kontroli. Cilvēka pilnvaras galīgajiem lēmumiem par pieņemšanu darbā, paaugstināšanu un disciplinārsodiem. Informējiet darbiniekus, kad lēmumos, kas viņus skar, tiek izmantoti MI rīki.	Datu kvalitātes novērtējums, cilvēka virsvadības protokols, darbinieku informēšanas procedūra
 Finanšu pakalpojumi	III pielikuma 5. iedaļa – piekļuve būtiskiem privātiem pakalpojumiem un to izmantošana	Izskaidrojama lēmumu loģika jebkuram ar MI atbalstītam kredīta, apdrošināšanas vai aizdevuma lēmumam. Dokumentācija, kas ļauj skartajām personām saprast un apstrīdēt automatizētos iznākumus.	Lēmumu izskaidrojamības dokumentācija, individuālo tiesību procedūra (tiesības uz paskaidrojumu)
 Izglītība	III pielikuma 3. iedaļa – izglītība un profesionālā apmācība	Cilvēka veikta ar MI atbalstīto uzņemšanas vai vērtēšanas iznākumu pārbaude. Automatizētas neobjektivitātes nostiprināšanās novēršana. Pārbaudes procedūru dokumentēšana.	Cilvēka virsvadības protokols, neobjektivitātes novērtējums, vērtēšanas metodikas pārskatīšana
 Veselības aprūpe (MI medicīniskajās ierīcēs)	I pielikums – regulētu produktu drošības sastāvdaļas	Pilna atbilstības novērtēšana gan saskaņā ar MI aktu, gan Medicīnisko ierīču regulu (MDR) vai IVDR. CE zīme, kas aptver abus režīmus. Kiberdrošības prasības.	Nepieciešama specializēta regulatīvā juridiskā konsultācija, jāiesaista MDR paziņotā struktūra, lai paplašinātu novērtējuma tvērumu

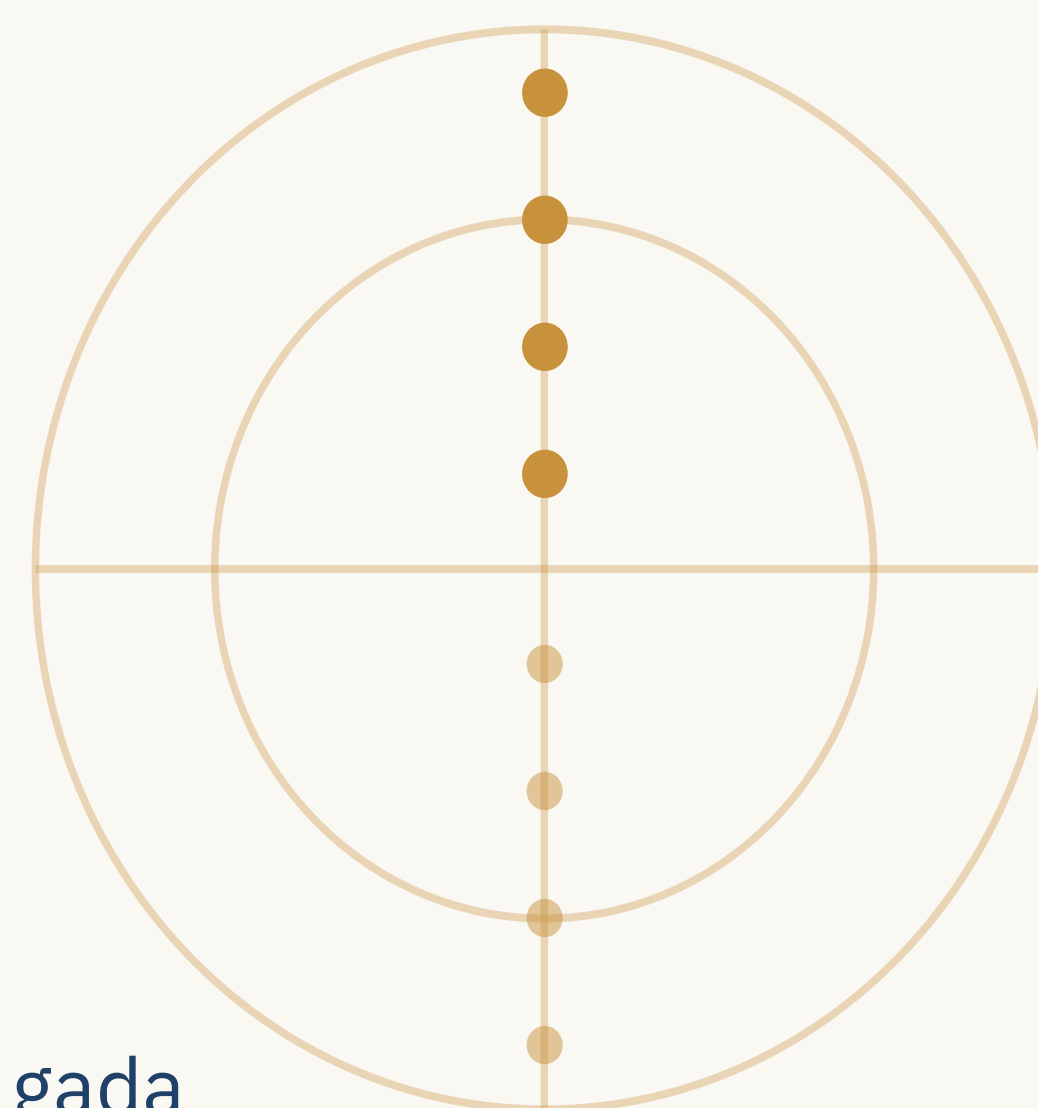
NOSLĒDZOT NOZARU NODAĻU

ES MI akts ir dzīvs regulējums.

Akts nav statisks atbilstības notikums – tas ir ietvars, kas veidots, lai attīstītos līdzī tehnoloģijai, ko tas regulē. Deleģētie akti, īstenošanas regulas, saskaņotie tehniskie standarti un Komisijas vadlīnijas turpinās parādīties 2026., 2027. gadā un vēlāk. Organizācijas, kas atbilstību uztver kā pastāvīgu apņemšanos, nevis vienreizēju projektu, būs konkurētspējīgākas un juridiski mazāk apdraudētas, regulatīvajai videi nobriestot.

MVU praktiskais ceļš uz priekšu ir vienkāršs: sāciet ar minimālo dzīvotspējīgo atbilstības pozīciju, kas izklāstīta 8. un 9. nodaļā, sekojiet MI akta palīdzības dienestam un savai valsts kompetentajai iestādei, lai uzzinātu par jaunām vadlīnijām, un uzskatiet MI pārvaldību par pastāvīgu darba kārtības punktu, nevis vienreizēju notikumu vai ikgadēju uzdevumu.

Digitālais Omnibus un MI regula.

Digitālais Omnibus tagad ir ES tiesību daļa. Pieņemts kā Regula (ES) 2026/1744 un publicēts Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī 2026. gada 24. jūlijā, tas stājas spēkā **2026. gada 27. jūlijā**.

“Digitālais Omnibus par MI” ir sākotnējā MI akta grozījums – daļa no ES plašākās vienkāršošanas darba kārtības pēc Letas un Dragi konkurētspējas ziņojumiem. Omnibus saprot kā MI regulējuma vienkāršošanas pakete, nevis kā pilnīga ES MI akta pārstrāde.

Grozījumi samazina administratīvo slogu, sniedz papildu atbalstu MVU un atbilstošajiem mazajiem vidējas kapitalizācijas uzņēmumiem (MVKU), pagarina atsevišķus atbilstības termiņus augsta riska MI sistēmām un stiprina pasākumus inovāciju veicināšanai ES. Komisijas izvirzītais mērķis: līdz 2029. gadam samazināt administratīvo slogu vismaz par 25 % visiem uzņēmumiem un vismaz par 35 % MVU.

Šajā nodaļā lasiet, kas mainījies, kas tagad ir nostiprināts likumā un kas jādara pirms katra termiņa iestāšanās.

SADAĻAS

11.1. Kāda ir situācija 11.2. Kas mainās un kad

STATUSS

Pieņemts · 2026. gada 29. jūnijs
Publikācija gaidāma · OV

GALVENIE DATUMI

02.12.2026. · jauni aizliegumi
02.12.2027. / 02.08.2028. · fiksēti

11.1. SADAĻA – IEVADS

Galvenās praktiskās izmaiņas, ko ievieš *digitālais Omnibus*.

Digitālais Omnibus par ES MI aktu nav šī akta pārstrādāta versija: uz risku balstītā pieeja un noteikumu būtība paliek tāda, kā sākotnēji noteikts 2024. gada ES MI aktā. Mainās **piemērošanas datumi**, tiek pievienoti divi **jauni aizliegumi** un ieviesti **reāli dokumentācijas atvieglojumi** mazākiem uzņēmumiem.

PIEŅEMTS	OFICIĀLAIS VĒSTNESIS	SPĒKĀ	PIRMIE JAUNIE PIENĀKUMI
2026. gada 29. jūnijs	2026. gada 24. jūlijs	3 dienas pēc publicēšanas	2026. gada 2. decembris

01	Smilškastes un pastiprināts MI birojs Omnibus izveido ES mēroga regulatīvo smilškastu ietvaru, stiprina MI biroja lomu un paplašina piekļuvi regulatīvajām smilškastēm.	02	Divi jauni aizliegumi No 02.12.2026.: MI sistēmas, kas ģenerē vai atvieglo intīmu attēlu ģenerēšanu bez piekrišanas, un MI, kas ģenerē bērnu seksuālas izmantošanas materiālus. Sodš līdz 35 miljoniem EUR vai 7 % no apgrozījuma.	03	Augsta riska MI termiņi atlikti un fiksēti Augsta riska MI: 02.12.2027. (III pielikums) un (I pielikums) 02.08.2028. Parlaments paredz, ka šie termiņi ir galīgi un netiks vēl atlikti.
04	MVU un MVKU saņem atvieglojumus Vieglāka dokumentācija, samērīga kvalitātes vadības sistēma un zemāki sodu griesti – tagad uzņēmumiem ar līdz 750 darbiniekiem, kas atbilst finanšu kritērijiem.	05	2026. gada augusts paliek spēkā Pārredzamība, pārvaldība, tirgus uzraudzība un sodi stājas spēkā kā plānots – šiem atlikšanas nav.	06	Vienkāršota kvalitātes vadības sistēma (17. pants) visiem MVU Vienkāršotie KVS noteikumi, kas iepriekš attiecās tikai uz mikrouzņēmumiem, ar omnibus tiek attiecināti arī uz MVU.

AVOTI OFICIĀLĀS PIEŅEMŠANAS UN IZMAIŅU SEKOŠANAI

MI akta palīdzības dienests – ai-act-service-desk.ec.europa.eu | Eiropas MI birojs – ai-office.europa.eu | EDAK – edpb.europa.eu | ENISA – enisa.europa.eu
Jūsu valsts kompetentā iestāde par izpildes pieeju un pieteikumiem smilškastēm.

KAS MAINĀS UN KAD

2026. gada 2. augusts: kas stājas spēkā – *un kas ne.*

No 2. augusta: piemērojami MI akta pārredzamības noteikumi atsevišķu MI sistēmu nodrošinātājiem un uzturētājiem (t. sk. MI ģenerēta satura marķēšana un dziļviltojumu un atsevišķu publikāciju marķēšana)

PIEMĒRO NO 02.08.2026.

50. panta 1. punkts – lietotājiem jāzina, ka viņi mijiedarbojas ar MI (tērzēšanas roboti, balss).

50. panta 3. punkts – emociju atpazīšanas un biometriskās kategorizācijas atklāšana.

50. panta 4. punkts – dziļviltojumu un MI ģenerēta teksta atklāšana.

50. panta 2. punkts sistēmām, kas no jauna laistas tirgū.

Pārvaldība, tirgus uzraudzības pilnvaras un sodi līdz 35 miljoniem EUR vai 7 % no apgrozījuma.

ATLIKTS AR OMNIBUS

50. panta 2. punkta marķēšana sistēmām, kas jau ir tirgū: līdz 02.12.2026.

Augsta riska patstāvīgās sistēmas: līdz 02.12.2027.

Produktos iestrādāts augsta riska MI: līdz 02.08.2028.

Nacionālās smilškastes: līdz 02.08.2027.

Atlikšana nav atcelšana: mainās datums, nevis prasību būtība.

Augsta riska termiņi: no nosacījuma uz fiksētu datumu.

Būtiskākā strukturālā izmaiņa omnibus – un tā, ko MVU visdrīzāk pārprātis.

KOMISIJAS PRIEKŠLIKUMS (11.2025.)

Augsta riska noteikumi tiktu piemēroti tikai pēc Komisijas lēmuma, kas apstiprina saskaņoto standartu pieejamību. Datumi bija nosacīti.

GALĪGAIS TEKSTS (06.2026.)

Parlaments šo mehānismu pilnībā svītroja. Datumi tagad tieši noteikti likumā: 02.12.2027. (III pielikums) un 02.08.2028. (I pielikums).

? Kāpēc tas tika atlikts

Saskaņotie standarti, atbilstības novērtēšanas struktūras un institucionālā kapacitāte sākotnējā grafikā nebija gatavi.

! Kāpēc tas noturēsies

Vienu un to pašu pamatojumu nevar izmantot divreiz. Tā kā nosacījuma mehānisma vairs nav, juridiska ceļa vēl vienam pagarinājumam nav.

-> Kas MVU jādara

Uzskatiet 2027./2028. gadu par galīgu. Papildu laiks paaugstina regulatīvās gaidas, nevis tās pazemina.

11.2. SADAĻA – JAUNIE AIZLIEGUMI UN DROŠĪBAS ZONAS AIZSTĀVĪBA

Divi jauni aizliegumi – un noteikts veids, *kā palikt aizsargātam.*

No 2026. gada 2. decembra 5. pantam pievienojas divi jauni aizliegumi – abi akta augstākajā sodu līmenī: līdz 35 miljoniem EUR vai 7 % no apgrozījuma pasaulē. Abus trialoga laikā pievienoja ES Parlaments, reaģējot uz reālu kaitējumu.

1. AIZLIEGUMS – INTĪMI ATTĒLI BEZ PIEKRIŠANAS (NCII)

MI, kas ģenerē vai manipulē reālistiskus identificējamās personas intīmus attēlus bez tās skaidras piekrišanas. Vērsts pret “izģērbšanas” lietotnēm un intīmiem dziļviltajumiem.

2. AIZLIEGUMS – BĒRNU SEKSUĀLAS IZMANTOŠANAS MATERIĀLI (CSAM)

MI, kas ģenerē vai manipulē bērnu seksuālas izmantošanas materiālus (Direktīva 2011/93/ES). Attiecas gan uz nodrošinātājiem, gan uzturētājiem un ir absolūts: aizstāvības nav.

“Drošības zonas” princips – kā NCII aizliegums paliek īstenojams.

Likumīgus attēlu rīkus teorētiski varētu ļaunprātīgi izmantot intīmu dziļviltajumu radīšanai. “Drošības zonas” princips saglabā NCII aizlieguma īstenojamību, sasaistot aizliegumu ar noteiktu aizsardzības pasākumu kontrolesarakstu. Ja regulā noteiktie nosacījumi ir izpildīti un šos aizsardzības pasākumus var pierādīt, nodrošinātāji var gūt labumu no šīs aizsardzības.

PIERĀDĪJUMS IR TERMIŅŠ, NEVIS SOLĪJUMS

Ja līdz **2026. gada 2. decembrim** nav dokumentētu, praksē īstenotu pasākumu, jūs nevarat pretendēt uz “drošās zonas” režīmu un uz jums attiecas augstākā līmeņa sankcijas saskaņā ar 5. pantu.

KAS JŪSU UZŅĒMUMĀ PIERĀDA DROŠĪBAS ZONU

Pieci veidi, kā apliecināt atbilstošus aizsardzības pasākumus – *pierādījumi*.

Ja nacionālā iestāde vai ES MI birojs apšaubu jūsu apgalvojumu, “ticiet mums, tas strādā” nav atbilde. Dokumentēti pierādījumi ir viens no spēcīgākajiem veidiem, kā apliecināt, ka atbilstoši aizsardzības pasākumi tika ieviesti un uzturēti.

Omnibus uzskaita iespējamus pierādījumus: datu tīrīšana, atteikuma apmācība, droša uzvedņu projektēšana un iznākumu kontrole, izpildlaika uzvedņu drošības mehānismi, satura klasifikācijas un filtrēšanas mehānismi, lietošanas ierobežojumi, ļaunprātīgas izmantošanas atklāšanas mehānismi un paziņošanas un rīcības mehānismi. Turpmāk minētie piemēri ilustrē praktiskus pierādījumus, kas var palīdzēt jums nodrošināt atbilstību*:

BALSTS	KAS JĀGLABĀ LIETĀ
1 Tehniskā arhitektūra	Ievades/izvades filtru shēma un specifikācija. Izmantotie apmācības dati un drošības pasākumi. Testēšanas žurnāli: viltus pozitīvo un viltus negatīvo rezultātu īpatsvars, bloķēšanas paraugi.
2 Uzraudzības žurnāli	Incidentu ziņojumi un apiešanas mēģinājumu likumsakarību analīze. Reaģēšanas protokols: kurš tiek informēts un cik ātri.
3 Lietošanas noteikumi	Publicēta politika vietējā valodā ar piekrišanas/akcepta uzskaiti. Skaidrs NCII/CSAM aizlieguma formulējums.
4 Darbinieku apmācība	Kurš saprot filtrus un kāpēc. Apmācību uzskaitē un eskalācijas ceļš.
5 Audita pēdas	Līgums ar jebkuru trešās puses modeļa nodrošinātāju. Pierādījumi par jūsu pašu pievienotajiem filtriem un, ja izmantota, trešās puses noturības testēšanu.

11.4. ATTĒLS *Grūtākā daļa: pierādīt, ka tas strādāja – reāli bloķējumi, viltus pozitīvie rezultāti, laika gaitā precizēti robežgadījumi.*

Divas lomas, divi slogi – un neviena nevar paslēpties aiz otras.

NODROŠINĀTĀJA / IZSTRĀDĀTĀJA PĀRZIŅĀ	
Filtri, kas iebūvēti pašā modelī vai API. Apmācības datu filtrēšanas un sarkanās komandas testēšanas uzskaitē. Modeļa karte vai tehniskais ziņojums, kas parāda aizsardzības pasākumus.	UZTURĒTĀJA PĀRZIŅĀ Jūsu pašu pievienotie filtri virs nodrošinātāja modeļa. Ļaunprātīgas izmantošanas uzraudzības un incidentu risināšanas procedūras. Jūsu lietotāju politikas vai noteikumi, kas regulē sistēmas lietošanu.

KATRAI ORGANIZĀCIJAS LOMAI IR SAVI PIENĀKUMI

Omnibus sagaida, ka gan nodrošinātāji, gan uzturētāji uzņemsies atbildību par paredzamas ļaunprātīgas izmantošanas novēršanu. Uzturētājs nevar pašauties tikai uz nodrošinātāja aizsardzības pasākumiem, un nodrošinātājs nevar pieņemt, ka uzturētāji pievienos trūkstošo aizsardzību.

* Norādītie pasākumi ir ieteikumi, kas izriet no Regulas (ES) 2026/1744 12. apsvērumā aprakstītajiem aizsardzības pasākumiem. Tie ilustrē, kā nodrošinātāji var īstenot 5. panta 1.a punktā prasītos “saprātīgus un atbilstošus tehniskos drošības pasākumus un citus aizsardzības pasākumus”; tie nav izsmeļošs vai obligāts kontrolsaraksts.

11.3. SADAĻA – PĀRREDZAMĪBA, MI PRATĪBA UN PRODUKTU NOTEIKUMI

Marķēšanas termiņš mainās – pats 50. pants *nemainās*.

Vienīgā pārredzamības izmaiņa līdz ar omnibus ir marķēšanas termiņš. Taču 50. pants ietilpst plašākā ietvarā, kas jāsaprot ikvienai organizācijai, kura izmanto tērzēšanas robotus, ģeneratīvos rīkus vai sintētiskos medijus.

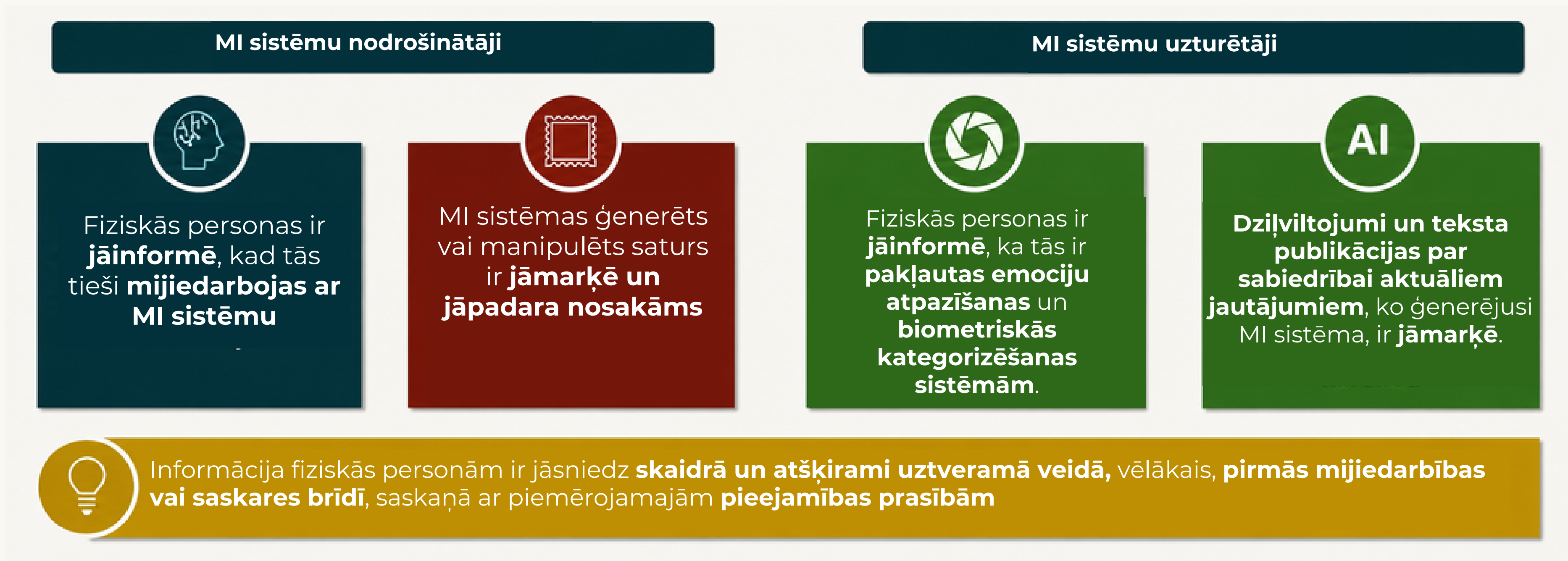
Kur pārredzamība atrodas ES MI akta uz risku balstītajā sistēmā.

	Nepieļaujams risks	aizliegts – piem., sociālā vērtēšana, manipulatīvas biometriskās sistēmas.
	Augsts risks	stingras prasības – piem., MI nodarbinātībā, medicīniskajās ierīcēs.
	Pārredzamības risks	nepieciešama atklāšana – tērzēšanas roboti, dziļviltījumi. Tas ir 50. pants.
	Minimāls risks	nav noteikumu – piem., surogātpasta filtri.

11.5. ATTĒLS Paralēls pārredzamības un riska pārvaldības pienākumu virziens attiecas uz vispārīga lietojuma MI modeļiem, kas var būt kā sastāvdaļas jebkurā no šiem līmeņiem.

50. pants īsumā – četri pienākumi.

Šī pienākuma galvenais mērķis ir ļaut cilvēkiem **atšķirt MI sistēmas un MI ģenerētu saturu** un veicināt uzticēšanos un informācijas ekosistēmas integritāti.

11.3. ATTĒLS Pārņemts no Eiropas Mākslīgā intelekta biroja, 2026

IZPILDE UN PĀREJAS NOTEIKUMS

Tirgū pirms 02.08.2026.: marķēšana saskaņā ar 50. panta 2. punktu jāveic līdz 02.12.2026. – četrus mēnešus pārejas periods. Tirgū no 02.08.2026.: visi pārredzamības noteikumi piemērojami no pirmās dienas. Sods: līdz 15 miljoniem EUR vai 3 % no apgrozījuma.

Prakses kodekss un bezmaksas ES marķēšanas ikonu komplekts.

Komisija un MI Padome ir novērtējušas Prakses kodeksu kā atbilstošu brīvprātīgas atbilstības nodrošināšanas rīku. To, piesaistot plašu ieinteresēto pušu loku, izstrādāja seši neatkarīgi akadēmiskie eksperti, lai tas būtu praktisks, juridiski pamatots un atbilstu jaunākajiem tehnoloģiju sasniegumiem.

Oficiālās ES ikonas MI ģenerēta satura marķēšanai.

Bezmaksas un gatavas lietošanai 50. panta 4. punkta marķēšanas pienākumam – četros variantos (melnas, baltas, katra arī ar 50 % caurspīdīgumu), SVG vai PNG formātā. To izmantošana ir brīvprātīga (var izmantot citas ikonas); pats marķēšanas pienākums - obligāts.

AI

MI bija iesaistīts dziļviltojuma vai publicētā teksta radīšanā – vai arī līdzās tam tiek izmantots pielāgots teksta marķējums vai interaktīvs otrais slānis.

AI GENERATED

Viss saturs ir MI ģenerēts bez cilvēka radītiem elementiem vai redakcionālas kontroles, izņemot uzvedņu ievadi.

AI MODIFIED

Jau esošu, cilvēka radītu saturu daļēji modificējis MI – piem., sejas nomaiņa autentiskā fotogrāfijā.

11.6. ATTĒLS Avots: Eiropas Komisija, “ES ikonas MI ģenerēta satura marķēšanai” – testētas ar lietotājiem; rezultāti uzlabojās, kad ikona tika papildināta ar teksta marķējumu (piem., “modificēts”).

Kā jāreda marķējums?

MI AKTA 50. PANTA 5. PUNKTS

Skaidrs, kodolīgs un viegli pieejams - vēlākais pirmajā saskarsmes brīdī.

✓ **Skaidrs**

Nekādu slēptu saišu, nekādu zemsvītras piezīmju kā vienīgā informācijas avota.

✓ **Kodolīgs**

Nedrīkst tikt apvienots ar citu saturu — skaidri nodalīts no vispārīgajiem noteikumiem vai citiem paziņojumiem.

✓ **Pieklūstams**

Atbilstošs mērķauditorijai, kanālam un pieklūstamības prasībām: teksts, audio, vizuāls.

✓ **Savlaicīgs**

Vēlākais pirmajā mijiedarbībā, saskarsmē vai publicēšanas brīdī.

✓ **Pārbaudāms**

Dokumentējiet versiju, teksta moduli, attēlošanas vietu un atbildīgo kontaktpunktu.

Vizuāls piemērs

11.7. ATTĒLS Attēls ģenerēts ar ģeneratīvā MI rīku (Gemini), lai ilustrētu pārredzamības principu praksē

KĀPĒC TAS IR SVARĪGI MVU

Apziniet, kur jūsu uzņēmumā rodas MI ģenerēts saturs — tērzēšanas robotos, mārketinga tekstos, produktu attēlos —, un pieprasiet katram pakalpojumu sniedzējam apliecinājumu, ka to marķēšana un atpazīšana reāli darbojas. Kodeksa pirmo parakstītāju termiņš: 2026. gada 27. jūlijs (pagarināts); saraksts publicēts 2026. gada 31. jūlijā; parakstīšana paliek atvērta arī pēc tam.

11.5. SADAĻA – ATVIEGLOJUMI, PĀRVALDĪBA UN IZPILDE

Jauna uzņēmumu kategorija un reāla *proporcionalitāte*.

**JAUNS:
MVKU**

Mazie vidējas kapitalizācijas uzņēmumi (MVKU) – ar mazāk nekā 750 darbiniekiem un apgrozījumu līdz 150 miljoniem EUR – tagad saņem atvieglojumus, kas iepriekš bija paredzēti tikai MVU (līdz 250 darbiniekiem, 50 miljoni EUR).

**SLIEKSNIS
< 750
darbinieku**

- 01****Vienkāršota dokumentācija**
Vieglāka tehniskā dokumentācija – gan MVKU, gan MVU.

02**Samērīga KVS**
Vienkāršota kvalitātes vadības sistēma visiem MVU un MVKU.

03**Zemāki sodu griesti**
Naudas sodi, kas pielāgoti uzņēmuma lielumam – piemēro mazāko no abām summām.

04**Prioritāra piekļuve smilškastēm**
MVU, jaunuzņēmumi un MVKU saņem prioritāti; nacionālās smilškastes tiks izveidotas līdz 02.08.2027., ES līmeņa smilškaste – ātrāk.

05**Vienkāršota reģistrācija**
Pats reģistrācijas pienākums paliek, taču ar mazāku VIII pielikuma datu punktu skaitu, tādējādi vienkāršojot procedūru.

06**Samērīga uzraudzība**
Pēctirgus uzraudzība un pārraudzība, ko samērīgi piemēro mazākiem uzņēmumiem.

Sodu līmeņi – uzbūve nemainīta.

PĀRKĀPUMS	MAKSIMĀLAIS SODS
Aizliegta MI prakse (5. pants)	Līdz 35 miljoniem EUR no apgrozījuma vai 7 % no gada apgrozījuma pasaulē
Citi pienākumi (augsta riska sistēmas, 50. pants)	Līdz 15 miljoniem EUR vai 3 % no gada apgrozījuma pasaulē
Maldinoša informācija iestādēm	Līdz 7,5 miljoniem EUR vai 1 % no gada apgrozījuma pasaulē

VDAR ATVIEGLOJUMI VĒL NAV SPĒKĀ

Sākotnēji 2025. gada 19. novembrī tika publicēti divi digitālā omnibus priekšlikumi. Uz šo brīdi ir pieņemts tikai MI omnibus. Datu omnibus, kas skar VDAR, e-privātumu, Datu aktu un NIS2, joprojām tiek apspriests, un saskaņota grafika nav. Personas datu apstrāde MI izstrādē pilnībā paliek pakļauta VDAR tā pašreizējā redakcijā.

Sensitīvi dati — atļauti vienīgi *taisnīguma nodrošināšanai*.

Digitālā Omnibus regula ievieš mērķtiecīgu tiesisko pamatu, uz kura nodrošinātāji un uzturētāji drīkst apstrādāt sensitīvākās personas datu kategorijas vienam šauri definētam nolūkam – neobjektivitātes uzraudzībai, atklāšanai un labošanai – un tikai tad, ja ir izpildīts noteikts aizsardzības pasākumu kopums. Grozījums nerada vispārējas tiesības apstrādāt īpašo kategoriju datus. Tas ievieš konkrētu, ar nolūku ierobežotu atkāpi no 9. panta aizlieguma (VDAR): ja neobjektivitātes atklāšanai vai labošanai tas patiešām ir nepieciešams, nodrošinātāji drīkst likumīgi apstrādāt šādus datus arī ārpus augsta riska režīma.

VDAR 9. panta kategorijas

Rasiskā vai etniskā izcelsme, politiskie uzskati, reliģiskā vai filozofiskā pārliecība, dalība arodbiedrībā, ģenētiskie dati, biometriskā identifikācija, veselības dati, dzimumdzīve, seksuālā orientācija.

Principā aizliegts; likumīgs tikai tad, ja piemērojams kāds no uzskaitījumiem izņēmumiem.

Pirms omnibus

Atļauts vienīgi ierobežotos apstākļos, kas saistīti ar augsta riska sistēmām, liedzot daudziem nodrošinātājiem iespēju pierādīt taisnīgumu bez datiem, kas nepieciešami to testēšanai.

Kas mainās

Nodrošinātāji tagad drīkst apstrādāt īpašo kategoriju datus vienīgi neobjektivitātes atklāšanai, izvērtēšanai un labošanai, tostarp ārpus augsta riska režīma, ja tiek ievēroti noteiktie aizsardzības pasākumi.

TĀ NAV VISPĀRĒJA ATĻAUJA

Atļauja ir apzināti šaura: tā pieejama tikai tad, ja apstrāde patiešām ir nepieciešama neobjektivitātes atklāšanai vai labošanai un ir pilnībā izpildīts katrs turpmāk minētais aizsardzības pasākums.

Stingra nepieciešamība • Samērīgums • Tehniskie pasākumi • Pilnīga atbilstība VDAR • Nolūka ierobežojums • Drošība

✓ Kredītvērtēšana

Banka pārbauda, vai etniskā piederība ietekmē vērtēšanas precizitāti, ievērojot aizsardzības pasākumus.

✓ Diagnostikas MI

Slimnīca pārbauda diagnostikas precizitāti dažādās dzimuma un vecuma grupās.

✗ Mārketing

Tērzēšanas robots reģistrē etnisko piederību bez neobjektivitātes atklāšanas nolūka - joprojām aizliegts.

Pareizi izprotot, grozījums nevājina MI aktu - tas padara atbildīgu MI praktiskāk īstenojamu.

— 11.6. SADAĻA – GALVENĀS ATZIŅAS, RĪCĪBAS AVOTI, PLĀNS

Termini vairs netiks pārcelti. *Izmantojiet iegūto laiku.*

- 01

Izveidojiet MI inventarizāciju – katrs izstrādātais vai iegādātais rīks: nolūks, nodrošinātājs, dati, lietotāji.
LĪDZ 08.2026.
- 02

Pārklasificējiet risku attiecībā pret III pielikumu un sašaurināto “drošības sastāvdaļas” definīciju.
LĪDZ 08.2026.
- 03

Nodrošiniet 50. panta pārredzamību – tērzēšanas robota atklāšana, ģeneratīvā satura marķēšana.
LĪDZ 02.08.2026.
- 04

Pārbaudiet ģeneratīvos rīkus attiecībā pret diviem jaunajiem aizliegumiem – filtri, uzraudzība, lietošanas noteikumi.
LĪDZ 02.12.2026.
- 05

Pārbaudiet savu MVU/MVKU statusu – līdz 750 darbiniekiem, apgrozījums līdz 150 milj. EUR
NEKAVĒJOTIES
- 06

Dokumentējiet MI pratības apmācības, sasaistot tās ar rīkiem, ko jūsu komandas patiešām izmanto.
PASTĀVĪGI
- 07

Izmantojiet iegūto laiku – KVS, tehniskā dokumentācija, piegādātāju līgumi, virsvadība.
VISU 2027. GADU

GALVENĀS ATZIŅAS

Ziniet savu lomu – nodrošinātājs vai uzturētājs? Uzmanieties no 25. panta pārkvalificēšanas lamatām. Atbilstība ir ikdienas darbs, nevis vienreizējs audits.
MI pratība ir pienākums – dokumentēts, nevis tikai vienreiz īstenots.
Cilvēka faktors – “stop poga” ir jūsu atbildība.

Avoti: Komisijas priekšlikums COM(2025) 836. Padomes kompromisa dokuments 9247/26. Eiropas Parlamenta pirmais lasījums, 16.06.2026. Padomes pieņemšana, 29.06.2026. Direktīva (ES) 2024/2853 (produktatbildība). AILD atsaukšana, OV C/2025/5423, 06.10.2025. Eiropas Komisija, ES ikonas MI ģenerēta satura marķēšanai (10.06.2026.). Eiropas MI biroja paziņojumi parakstītājiem, 2026. gada jūnijs–jūlijs. Bird & Bird, Gibson Dunn, White & Case, Covington, Lewis Silkin, A&O Shearman. EPRS, 2026.

Statuss uz 2026. gada jūlija beigām. Digitālā Omnibus regula ir pieņemta, bet vēl nav publicēta Oficiālajā Vēstnesī – līdz tam saistoši paliek MI akta sākotnējie termiņi. Šis rakstiskais ceļvedis ir informatīvs materiāls, nevis juridiska konsultācija.

NOSLĒGUMS

“

Veidojiet *vienu integrētu programmu*, nevis sešas savstarpēji nošķirtas jomas.

ES MI akts ir pasaulē pirmais visaptverošais MI likums, taču tas nav vienīgais normatīvais akts, kas skar jūsu MI portfeli. Riska klasifikāciju nosaka paredzētais nolūks, nevis tehnoloģija. MI pratība ir juridisks pienākums, nevis vēlams papildinājums. Sodi ir bargākie tur, kur trūkst pratības. Pārredzamība, VLMI pienākumi, nozaru noteikumi un omnibus vienkāršojumi – tie visi saplūst vienā principā.

Plaukstošie MVU nebūs tie, kuriem ir visbiezākās mapes. Tie būs tie, kuriem ir izsekojami lēmumi: kas atbild par sistēmu, kādi riski tika identificēti, kas ar tiem tika darīts un kad. Izveidojiet šo uzskaiti tagad, kamēr termiņi mainās un standarti tikai top.

ATGĀDINĀJUMS PAR BŪTISKUMU

Divu cilvēku jaunuzņēmumam ir tie paši galvenie juridiskie pienākumi, kas Fortune 500 uzņēmumam. MVU saņem vieglāku procesuālo režīmu – vienkāršotu dokumentāciju, samērīgus naudas sodus, piekļuvi smilškastēm, nevis atbrīvojumu no noteikumu ievērošanas pienākuma. Plānojiet atbilstoši.

01

Sāciet ar mazumiņu. Sāciet tagad.

Divu lappušu risku reģistrs, kas tiek uzturēts aktuāls, ir vieglāk aizstāvam nekā piecdesmit lappušu dokuments, kurš nekad nav atvērts. Sāciet ar minimālo nepieciešamo kopumu - sistēmas aprakstu, risku reģistru, pārraudzības protokolu, incidentu žurnālu - un paplašini to, tiklīdz tiek pieņemti standarti.

02

Norādiet vienu atbildīgo.

Nelielā komandā jums nav nepieciešams jauns darbinieks - jums ir vajadzīga viena konkrēta persona ar pilnvarām apturēt ieviešanu, ja kaut kas nav kārtībā. Bez skaidri uzņemtas atbildības nekas cits šajā programmā nedarbosies.

03

Uztveriet to kā dzīvu programmu.

Akts turpinās attīstīties - deleģētie akti, īstenošanas regulas, saskaņotie standarti, Komisijas vadlīnijas, Omnibus un digitālās atbilstības pārbaude (fitness check). Iekļaujiet MI pārvaldību pastāvīgajā darba kārtībā, nevis tikai ikgadējā.

Regulējums vien mūs nepasargās. Nākotnē nepieciešama MI pratība, kritiskā domāšana un uzticams MI, kas kalpo cilvēka cieņai. Virzītājspēks ir cilvēka rīcībspēja.

Šis ceļvedis ir paredzēts tikai informatīviem nolūkiem un nav uzskatāms par juridisku konsultāciju. Atsauces uz Regulu (ES) 2024/1689 un uz digitālā Omnibus regula par MI priekšlikumu atspoguļo stāvokli publicēšanas brīdī.

Lietotie termini

Šajā glosārijā sniegti vienkāršā valodā izteikti skaidrojumi galvenajiem jēdzieniem, kas izmantoti visā ceļvedī. Šie skaidrojumi paredzēti izpratnes atbalstam un neaizstāj Regulā (ES) 2024/1689 ietvertās juridiskās definīcijas.

MI sistēma

Mašinizēta sistēma, kas, balstoties uz ievaddatiem, ģenerē prognozes, ieteikumus, saturu vai lēmumus un var ietekmēt fizisko vai virtuālo vidi. ES MI akta izpratnē MI sistēma no tradicionālas programmatūras atšķiras ar spēju secināt iznākumus, nevis vienkārši ievērot iepriekš noteiktus likumus.

MI pratība

Prasmes, zināšanas un izpratne, kas nepieciešamas, lai MI izmantotu atbildīgi, atpazītu riskus un ierobežojumus un zinātu, kad cilvēka spriedumam jāatceļ MI ģenerētie iznākumi. MI pratība ir obligāta prasība saskaņā ar ES MI akta 4. pantu.

MI modelis

Pamatā esošā MI spēja jeb dzinējs, kas veic tādus uzdevumus kā teksta, attēlu vai prognožu ģenerēšana. MI modelis kļūst par MI sistēmas daļu, kad tas tiek integrēts konkrētā lietotnē vai uzņēmējdarbības procesā.

Nodrošinātājs

Fiziska vai juridiska persona, kas izstrādā MI sistēmu vai vispārīga lietojuma MI modeli vai liek to izstrādāt un laiž to tirgū vai nodod ekspluatācijā ar savu nosaukumu/vārdu vai preču zīmi.

Uzturētājs

Fiziska vai juridiska persona, publiskā sektora iestāde, aģentūra vai cita struktūra, kura lieto MI sistēmu, kas ir tās pārziņā, izņemot gadījumus, kad MI sistēmu lieto personiskas neprofesionālas darbības veikšanai.

Vispārīga lietojuma MI (VLMI) modelis

Pamatmodelis, kas spēj veikt plašu dažādu uzdevumu klāstu un ko var integrēt daudzās lejupējās lietotnēs. Piemēri: GPT-4, Gemini, Claude un Llama.

Paredzētais nolūks

Lietojums, kuram nodrošinātājs ir paredzējis MI sistēmu, tostarp konkrēto kontekstu un lietošanas nosacījumus, kā norādīts informācijā, ko nodrošinātājs sniedz lietošanas instrukcijā, reklāmas vai pārdošanas materiālos un tehniskajā dokumentācijā.

Augsta riska MI sistēma

Augsta riska MI sistēmas ir sistēmas, kas atbilst 6. pantā noteiktajiem kritērijiem, tostarp MI sistēmas, kas ir drošības sastāvdaļa produktā vai pašas ir produkts, uz kuru attiecas I pielikumā minētie Savienības saskaņošanas tiesību akti, kā arī III pielikumā uzskaitītās MI sistēmas.

Ierobežota riska MI

MI sistēmas, uz kurām galvenokārt attiecas pārredzamības prasības, piemēram, lietotāju informēšana par to, ka viņi mijiedarbojas ar MI, vai MI ģenerēta satura marķēšana.

Lietotie termini

Minimāla riska MI

MI lietojumi, kas saskaņā ar MI aktu neizraisa konkrētus regulatīvus pienākumus, izņemot MI pratības prasību (produktivitātes asistenti, surogātpasta filtri un ieteikumu sistēmas).

Cilvēka virsvadība

Pasākumi, kas nodrošina, ka cilvēki joprojām spēj uzraudzīt, pārskatīt, iejaukties vai vajadzības gadījumā atcelt MI ģenerētos iznākumus.

Riska pārvaldības sistēma

Dokumentēts process risku identificēšanai, izvērtēšanai, mazināšanai un uzraudzībai visā MI sistēmas dzīves ciklā.

Tehniskā dokumentācija

Uzskaitē un pierādījumi, kas apraksta, kā MI sistēma darbojas, kā tā tika izstrādāta, kādi ir tās ierobežojumi, riski un atbilstības pasākumi.

Atbilstības novērtēšana

Oficiāls process, ko izmanto, lai pirms laišanas tirgū apliecinātu, ka augsta riska MI sistēma atbilst MI akta prasībām.

CE zīme

Zīme, kas norāda, ka MI sistēma vai produkts atbilst piemērojamām Eiropas Savienības tiesību normām un to drīkst laist ES tirgū.

Pārredzamības pienākums

Prasības informēt lietotājus, kad ir iesaistīts MI, atklāt MI ģenerētu saturu un sniegt informāciju, kas nepieciešama uzticamai MI sistēmu lietošanai.

Pamattiesības

Pamata tiesības, ko aizsargā ES tiesības, tostarp privātums, nediskriminācija, cilvēka cieņa, vārda brīvība un taisnīga attieksme. MI akts ir izstrādāts, lai palīdzētu aizsargāt šīs tiesības, kad tiek izmantots MI.

Paziņotā struktūra

Neatkarīga organizācija, kas pilnvarota novērtēt, vai atsevišķas augsta riska MI sistēmas atbilst ES prasībām, pirms tās tiek laistas tirgū.

ES MI birojs

Eiropas Komisijas struktūra, kas atbild par vispārīga lietojuma MI modeļu uzraudzību un MI akta īstenošanas koordinēšanu visā Eiropas Savienībā.

Incidents

Notikums, kurā MI sistēma rada vai var radīt kaitējumu veselībai, drošībai, pamattiesībām vai citām aizsargātām interesēm un par kuru var būt jāziņo iestādēm.

MI pārvaldība

Politikas, procesi, kontroles un pienākumi, kas nodrošina, ka MI tiek izmantots droši, ētiski un atbilstoši piemērojamiem normatīvajiem aktiem.

Veidojiet programmu. *Nevis dokumentu mapi.*

*Praktisks ceļvedis organizācijām, kas orientējas ES MI
intelekta aktā un 2026. gada digitālās Omnibus regulas
vienkāršojumos.*

REGULAS

ES 2024/1689 — spēkā no
2024. gada 1. aug.
Digitālā Omnibus regula par
MI (EU) 2026/1744 spēkā no
2026. gada 27.jūlija.

IZMANTOJIET ŠO CEĻVEDI

Kā darba uzziņas materiālu MVU un
organizācijām. Par konkrētiem
pienākumiem konsultējieties ar
kvalificētu juridisko konsultantu vai
advokātu.

SEKOJIET AKTUALITĀTĒM

ai-act-service-desk. ec.europa.eu
Eiropas MI birojs · EDAK · ENISA

*Daži šajā ceļvedī izmantotie attēli un ikonas iegūti no Canva un tiek izmantoti saskaņā ar Canva licences
noteikumiem. Ceļveža izstrādē, tostarp atsevišķu tekstu sagatavošanā, rediģēšanā un apstrādē, ir izmantoti arī
mākslīgā intelekta rīki.*